

Déli Hírlap

TIMIȘOARA, I. Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.
Redacția și administrația:

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. in Reg. publ. per 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. D. VARNAY ELEMÉR

Arany és demokrácia

Hetekig tartó szívós munkával Rooseveltnek és munkatársainak — a jelek szerint — sikerült meggyőzni a közvéleményt és így az embargo felfüggesztését a kongresszus ki fogja mondani. Rooseveltnek kétféle tábor ellen kell kiüzdenie, amely egymásnak kölcsönzi fegyvereit. Az egyik tábor az elnök politikai ellenfeleiből áll, akik a jövő évi elnökválasztásra dolgoznak előre. A másik tábort azok képezik, akik attól tartanak, hogy Roosevelt beleviszi az Uniót a háborúba. Az utóbbiak kevesen vannak: hiszen az Unió alkotmánya szerint az elnöki elhatározásoknak a kongresszus vétőt mondhat, az elnököt nem illeti már meg a hadüzenet joga. De a félelemből fegyvert kovácsoltak az ellenfelei és innen van az, hogy a demokratikus Unió közvéleménye nem áll százszázalékosan a demokráciáért és Roosevelt mellett.

Az ellenfelek érveivel szemben Rooseveltnek azonban jelentékeny erők állnak segítségére. Ne gondoljunk ideológiai örökre, mert ezek segítségével Roosevelt még nem győzhetne. Segítségére van azonban az, hogy amit akar: business, üzlet. Az elnök sokkal jobban ismeri az amerikai lelket, mintsem hogy a szeptember 21-iki üzenetét eszméi síkon tartotta volna. Nyers, amerikai őszinteséggel mutatott rá arra, hogy milyen gazdasági előnyöket jelent az embargo felfüggesztése. Prosperity indul meg, elhelyezik a munkanélkülieket, a nagyipar rogyásra keresi magát. És mindez így van és ez hatott. Hogy Ford, mint nagyiparos, mégis ellene van, az onnan ered, hogy a Roosevelt-féle gazdasági terv az ellenoldala állította, ahol ennél a kérdésnél meg kell maradnia.

Ha a most nyilvánosságra kerülő Pittman-javaslatot nézzük, be kell vallani, hogy nincsen abban semmi idealizmus, hanem a legszigorúbb üzleti okmány, amilyent csak Amerikában tudtak szerkeszteni és egyben látható, hogy mennyire igazza volt Rooseveltnek, hogy az embargo felfüggesztése javítja, míg a semlegességi törvény fenntartása tönkreteszi az Unió gazdasági életét. Epróra nagy üzlet: egy földrész, amelynek három legerősebb állama háborúskodik, ami annyit jelent, hogy fogyaszt, rengeteget fogyaszt, de semmit sem termel. Vásárolni akar olyan anyagot, amelyet azonnal el is fogyaszt. Állandó vevő, tartós üzlet. Itt legfeljebb csak a fizetési módozatokat kell megállapítani és azok kockázat nélkül legyenek. Egészen kislátókörű kereskedő is tudja, hogy a készpénz és az árú azonnali elvitele legjobban kizárják a konfliktusok lehetőségét. Cash and carry, az az üzleti elv, amely minden kockázatot a vevőre hárít és amely mellett az eladót semmi baj sem érheti. Természetesen ilyen egyoldalú kedvezményes üzletet csak megszorult vevővel lehet kötni: Európa minden hadviselő állama ilyen megszorult vevő. Csak válogatni kell közöttük. A választásra nem is kerülne a sor, ha a vevők egyenlő gazdasági felfegyverzettségűek lennének. Miután ez nem így van: választani kell, de ez a helyzet éppen nem kényes, mert az üzleti érdek amellé állítja az eladót, akinek fizetőképessége iránt több biztosíték forog fenn, akinek szállítási eszközei vannak. Ez a fél: Anglia és Franciaország, amelyek jóelőre olyan aranytartalékokat létesítettek az Unióban, amely jóideig nem hagy kétséget fizetőképességük iránt. Így a demokrácia védelme a gazdasági érdekek szerencsésen egyeztethető össze és Roosevelt munkája a maga és a közvélemény lelkiismeretével szemben igazán akkor volna nehéz, ha történetesen a német aranyak fekiüdének a Federal Reserve Bank pincéjében és így Németország lenne a jobbik vevő.

Németország leszerel, ha gyarmatait visszaadják

A közeli napokba összehívják a birodalmi gyűlést Londonban és Moszkvában dől el Európa sorsa Német-ország közös nyilatkozat fog megjelenni Fordulatot várnak Rómában

Londonból jelentik: A News Chronicle Koppenhágából nyert értesülése szerint Hitler vezérkancellárnak az a szándéka, hogy a közeli napokban összehívja a birodalmi gyűlést, mert beszédben akarja körvonalazni békefeltételeit. Alap hozzáfűzi, hogy abban az esetben, ha a vezérkancellár indítványait nem fogadják el, német részről rendkívül tömör katonai műveletre kerülne a sor. Azt hiszik, hogy a Führer följárja a leszerelést, de egyarmati követeléseinek teljesítését kéri cserébe. Egyben bejelenti majd, hogy Lengyelországnak a német és orosz csapatokkal való megszállása folytatódik. (Rador.)

A hét végére diplomáciai kibontakozást jósol az olasz sajtó

Rómából jelentik: Rómában hangsúlyozták, hogy a világháború lezajlása óta a diplomácia még sohasem fejtett ki olyan akciót, mint a mostani napokban. Valószínű, hogy

a hét végére már kikristályosodnak azok a pontok, amelyek körül ma még óriási harcok folynak a kulisszák mögött.

A két szembenálló tábor felvonulását minden erejét és a hét végére eldől, hogy milyen utat követ Európa. Az olasz diplomácia részéről különösen

a párisi olasz nagykövet, Guariglia, rendkívül fontos tanácskozásokat folytatott az elmúlt napokban a francia külügyi államtitkárral.

A megbeszélések céljairól és eredményeiről eddig semmi közelebbi nem szivárgott ki, de azok minden bizonnyal

szoros kapcsolatban állnak Mussolini miniszterelnök beszédének egyes pontjaival, mert az olasz nagykövet ezekről adott részletesebb felvilágosításokat a francia külpolitika vezetőjének. A nyugateurópai tanácskozásokkal párhuzamosan az olasz diplomácia a Balkánor is nagy tevékenységet fejt ki. Rómában a belgrádi, athéni, budapesti, bucsuresti és szófiai diplomáciai együttműködést rendkívül nagyfontosságúnak tartják, mert közismert tény, hogy a balkáni államok és Magyarország már több ízben kijelentették hivatalosan is, hogy

külpolitikájuk legfőbb irányvonala meg egyezik az olasz politika irányelveivel.

Megállapítják az olasz fővárosban azt is, hogy ez a két irányban folyó diplomáciai tevékenység teljesen kiegészíti egymást. Ma már valószínűnek látszik, hogy a balkáni államok határozottan az olasz politika mellett foglalnak állást és

Párisnak, valamint Londonnak ebből a szempontból mérlegelni kell az olasz diplomácia nyugateurópai törekvéseit.

Az olasz fővárosban úgy látják, hogy a háború két egymástól távolos fővárosban fog eldőlni: Washingtonban és Moszkvában — írja a Gazetta del Popolo. — Ugyanakkor olasz vezető körökben az a vélemény, hogy Rómát ezidő szerint két főváros érdeklí a legközelebb: London és Budapest. Londonnban ma Chamberlain miniszterelnök választást várják Mussolini ismeretes békebeszédére és érdekes, hogy az olasz sajtó ma több olyan angliai jelentést közöl, amelyek azt mondják, hogy

az angol vezető körökben ma már jobb szemmel nézik az orosz beavatkozást, sőt a Daily Sketch azt írja, hogy Angliában felvetődik az a kérdés, nem lenne-e ezidőszent helyes, ha

Eden és Herriot moszkvai látogatásra indulnának. (Dunaposta.)

Németország nem akarja elválasztani Franciaországot Angliától

Berlinből jelentik: A Völkischer Beobachter „Hazugság és rágalom” című cikkében azzal az angol állítással foglalkozik, hogy Németország el akarja választani Franciaországot Angliától. Tudott dolog, — írja a lap —, hogy a francia beszélet sohasem engedné meg, hogy angol mintára árulást kövessen el más népekkel szemben.

Ha más mérleggel mérünk Franciaországgal szemben, mint Angliával, ezt azért tesszük, mert jól tudjuk, hogy ki a csábító és ki az elesébitott. A lap szerint Franciaország fel fog érnedni a fatalizmusból. Kívánatos volna, hogy ne azután az érvágás után térjen magához, amely véglegesen a másodosztályú népek közé sorozza majd Franciaországot.

MÉG NEM JÖTT EL A TÖRTÉNELMI PILLANAT, HOGY A DUCE BESZÉLJEN

Párisból jelentik: (Rador.) A La Victoire foglalkozik Mussolini olasz miniszterelnök beszédével

és megállapítja, hogy annak több pontja a francia — angol érdekek elégtételül szolgálhat. A lap hangsúlyozza, hogy a Duce most már csak akkor fog beszélni, midőn arra kerül sor, hogy cselekvést kezdeményezzen, vagyis akkor, ha országának érdekei tette kényszerítik. A történelmi időpont azonban még nem érkezett el.

Berlinnek és Moszkvának azonos érdekel vannak

Berlinből jelentik: (Dunaposta.) Politikai körökben arról beszélnek és a sajtó is hangoztatja, hogy Moszkva és Berlin viszonya azonos érdekek egész sorozatán alapszik és hamarosan újabb közös német-orosz nyilatkozat jelenik meg. E nyilatkozat hír szerint a lengyel kérdés végleges megoldásáról szól és leszögezi a közös orosz-német felfogást, amely szerint ennek az ügynek rendezése tisztán Berlin és Moszkvára tartozik.

Az észti külügyminiszter hirtelen visszatért Moszkvából

Moszkvából jelentik: (Rador.) Salter észti külügyminiszter hétfőn elutazott Moszkvából Tallinbe. A hétfőre virradó éjjel Molotov fogadta. Hír szerint a találkozáson nyíltan megbeszéltek azokat a politikai kérdéseket, amelyek a Szovjet és Észtország között elintézésre várnak. A tanácskozásokat előreláthatóan később folytatják.

Rigából jelentik: (Rador.) Rigai külföldi körökben minden optimizmus nélkül vették tudomásul Solter észti külügyminiszter hirtelen hazatérését Moszkvából. Salter Rigán keresztül utazott, de nyilatkozatot nem tett. Lett hivatalos körökben nyugalmat tanúsítanak, mert bíznak a Szovjet és Németország részéről nemrég nyújtott semlegességi biztosítékokban.

SARACIOGLU MOSZKVÁBAN

Moszkvából jelentik: (Dunaposta.) Saracioglu török külügyminiszter megérkezett Moszkvába. Potemkin külügyi népbiztos helyettes, Dekakanov és a népbiztosok tanácsának több más tagja fogadták a török külügyminisztert.

Harctéri helyzet

Új erővel indult meg Varsó ostroma

Berlinből jelentik: A német véderőfőparancsnokság jelenti: A keleti hadszíntéren tervszerűen folytatódnak a demarkációs vonal felé irányuló csapatmozdulatok. Tegnap csak a San alsó folyásánál került sor kisebb összefüggésre, amikor is a német csapatok szétzörták az ellenséget. Ezekben a harcokban egy lengyel páncélos hadosztály 2000 emberét foglyul ejtették. Miután hiábavalónak bizonyult minden fáradozás, hogy Varsó védőinek parancsnokát meggyőzzük az ellenállás céltalanságáról,

hétfőn ismét megkezdtek a lengyel főváros ostromát.

Heves támadással elfoglaltuk a Matogor erődöt és Varsó hasonnevű külvárosát.

A nyugati hadszíntéren csak tüzéségi tevékenység volt és a felderítők folytatnak tevékenységet. Német részről hat francia repülőgépet és két kötött léggömböt lőttek le. Megállapítást nyert, hogy a francia repülőgépek átrepültek belga területen. (Radiopress.)

HITLER A CSAPATOK KÖZÜTT

Berlinből jelentik: (Dunaposta.) Ideérkezett jelentés szerint Hitler kancellár Bzurától keletre leszállt repülőgéppel és meglátogatta azokat a csapatvezetőket, amelyek a lengyel hadjárat utolsó nagy ütközeteiben Varsó közelében áttört erejű támadást intéztek a lengyelek ellen.

ALAPTALAN HÍREK NÉMETORSZÁG VESZTESEGERŐL

Berlinből jelentik: (Rador.) A Berliner Börzenzeitung megállapítja, hogy alaptalanok az angol és francia sajtóban megjelent hírek, amelyek szerint a német haderő Lengyelországban 150 ezer embert és 400-600 repülőgépet veszített volna.

HATSZÁZEZER LENGYEL FOGOLY

Rómából jelentik: (Dunaposta.) A Stefani ügynökség lengyelországi tudósítójának jelentése szerint a német fogságba került lengyelek száma rövidesen eléri a 600 ezret. A hadiszákmány alkora, hogy számbavételére legalább 15 nap szükséges.

A FRANCIA REPÜLŐK BOMBÁI NEM OKOZTAK KÁRT FRIEDRICHSHAFENBEN

Berlinből jelentik: (Rador.) A német távirati iroda részletesebb beszámoló ad a nyolc francia repülőgép elpusztításáról, amit a német katonai jelentés is közöl. A nyolc repülőgépet Friedrichshafen felett lőttek le. Ezek a gépek nem dobtak le bombákat és semmi kárt nem okoztak Németországban. A francia gépek svájci területen keresztül érkeztek.

„VARSÓT VÉDENI — BÜNTETT”

Berlinből jelentik: (Rador.) A Berliner Börzenzeitung közli közigazgatási tudósítójának Parzent herceggel, a volt városi ügyvivővel folytatott beszélgetését. A herceg többek között a következőket jelentette ki:

— Aki átélte Varsóban a döntő perceket sohasem fogja azokat elfelejteni.

Sokan közülünk máig sem tudják megérteni, hogy ismét biztonságban vannak. Itt német főddön érezhetjük a béke áldásait és a porosz hatóságok a legnagyobb vendégszeretettel fogadtak bennünket. Ugyanezt nem állíthatom Varsóról. Amikor végül megkaptuk az engedélyt az elutazásra, magunknak kellett gondoskodnunk a nagy fejetlenségben, hogy milyen módon hagyjuk el Varsót. Nem könnyű beszé-

A SZOVJET NEM AVATKOZIK BE KÁRPAT-ALJA BELÜGYEIBE

Római jelentés szerint az olasz lapok Magyarország új helyzetével foglalkozva megállapítják, hogy Magyarország azért határozta el diplomáciai kapcsolatainak kiépítését Moszkvával, mert közvetlen szomszédságba került a Szovjet-Unióval és mert valószínű, hogy ez a helyzet aligha változik meg.

Hangoztatják az olasz lapok, hogy a diplomáciai kapcsolatok felvétele nem jelenti az orosz belpolitikai rendszer helyeslését. Csupán az a célja a diplomáciai megbízott Moszkvába küldésének, hogy a két szomszédos hatalom között esetleg felmerülhető érdekellentéteket könnyűszerrel ki lehessen küszöbölni.

Arra azonban, hogy a szovjetkormány beakarna avatkozni a magyar belügyekbe, különösen Kárpátalja belügyeibe, semmi jel sem mutatkozik.

(Radiopress.)

E L E K-pensio

BUDAPEST VIII., Rákóczi út 9. Tel. 14-21-02
pendantja VIII., Rákóczi út 30. Tel. 33-20-12

Központi fekvésű, kényelmes uccas szobák, kitűnő ellátás, diétás is

Pensió 5 p-től.

lesz egy olyan katonai drámának, amelyre még nem volt példa a történelemben.

Uzsokig jutottak az orosz csapatok

Moszkvából jelentik: (Dunaposta.) A szovjet hadsereg vezérkara jelenti:

A szovjet csapatok hétfőn folytatták előnyomulásukat a demarkációs vonalra és megszállták Szuvalki városát. Fehéroroszországban és Nyugat-Ukrajnában folytatódnak a tisztogatási munkálatok.

Budapestről jelentik: A Havas távirati iroda tudósítója jelenti a lengyel-magyar határ mentén fekvő Uzsokból, hogy a Kárpátokban leesett az első hó és így a szovjetcsapatok előnyomulása meglassult. A német csapatok már kiürítették az átadásra váró területeket. Uzsokba érkezett legújabb hírek szerint a szovjethadsereg bevonult a lengyel-magyar határtól huszonöt kilométernyire fekvő Turukára. A szovjetcsapatok érkezését kedd reggel várják Uzsoknál. A szovjethaderő így birtokba veszi a volt lengyel-magyar határt egész terjedelmében sőt még a szlovák határon is huszonöt kilométeres zónát is birtokba vesz. (Rador.)

TÜZÉRSÉGI TEVEKENYSÉG A NYUGATI FRONTON

Párisból jelentik: (Dunaposta.) A nagyvezérkar hétfői jelentése szerint a Saarától keletre nagyobb arányú harci tevékenység folyik. A tüzéségi párbaj során a francia ütegek állandóan fölnyben vannak. Vasárnap légi harcok voltak francia területen és a vadászgépek két német repülőgépet lőttek le, amelyek francia területre zuhantak le.

Párisból jelentik: A francia nagyvezérkar hivatalos jelentése: Saarbrückentől délkeletre az ellenség tüzéségi tevékenysége erősödött. Hétfőn vadászrepülőink több ízben megütözték a német vadászrepülőket. (Radiopress.)

Hitler kancellár köszönete a szlovák hadseregnek

Pozsonyból jelentik: (Rador.) Hitler kancellár az alanti táviratot intézte Tiso miniszterelnökhöz:

A lengyelországi háború befejezése alkalmával köszönetet mondok a szlovák népek és hadseregének elhatározó magatartásáért és fegyverbarátságáért. Legyen meggyőződve, hogy a német nép és kormánya kellőképpen értékeli ezt magatartást, amelyre mindenkor hasonlóképpen fog válaszolni.

TISO RÁDIÓBESZÉDE

Pozsonyból jelentik: (Rador.) A Német Távirati Iroda a következőket jelenti: Tiso szlovák miniszterelnök tegnap rádióbeszédet mondott, amelyben rámutatott arra, hogy az események bebizonyították a szlovák kormány politikai felfogásának helyességét, rámutatott továbbá, hogy a szlovák kormány saját elhatározásából követte ezt a politikai és külföldi hatalom semmi irányban sem befolyásolta erre. Rádióbeszède végén kijelentette a szlovák állam fontosságát politikai, gazdasági és hadászati tekintetben.

LESZEREL A SZLOVÁK HADSEREG

Pozsonyból jelentik: A szlovák nemzetvédelmi minisztérium közlése szerint Szlovákia megkezdte csapatainak leszerelését, mert a rend a ország északi határain ismét helyreállítottak látszik. (Dunaposta.)

Afrikába vitték a lengyel aranykészletet

Koppenhágából jelentik: A lengyel kormány egyik Osloba menekült tagja kijelentette, hogy a lengyel állam aranykészletét Alexandriába vitték. A készletet Constantan át szállították Egyiptomba. A lengyelországi külföldi követeléseket egyelőre a szövetséges nyugati hatalmak fedezik.

A PÁRISI LENGYEL KÖVET HADSEREGET SZERVEZ

Párisból jelentik: Lukaszewicz párisi lengyel nagykövet a napokban felhívást tett közzé, a melyben felszólítja a Franciaországban tartózkodó lengyeleket, hogy

összeírás céljából sürgősen jelentkezzenek. A felhívás szerint az összeírást rövidesen követi az összeírott hadkötelesek behívása a franciaországi lengyel hadseregbe.

MOSCICKY LEMOND — PADEREVSZKY JAVÁRA?

Londonból jelentik: Angol forrásból jelentik: A Lengyel Távirati Iroda tegnap hivatalosan megafolta azt a hírt, amely szerint Moszcicky köztársasági elnök Paderevszky volt elnök javára lemondott volna. Hozzáteszi a len-

gyel távirati iroda közleménye, hogy Moszcicky elnöknek nincsen szándékában lemondani.

A lengyel távirati iroda másik jelentése arról számol be, hogy az egyik skandináviai repülőterem hétfőn kilenc lengyel pilóta szállt le három lengyel repülőgépen. (Radiopress.)

NEM MEGY TOBB LENGYEL MENEKÜLT MAGYARORSZÁGRA

Budapestről jelentik: A lengyel menekültek Magyarországra való érkezése tegnap végleg megszűnt. A Magyarországon levő lengyel menekültek száma meghaladja a húszezer főt. A menekültek elszállásolása tervszerűen folyik az ország belsejében.

Illetékes magyar részről hivatalosan jelentik, hogy a magyar határon álló honvédsereg csak az orosz csapatokkal a határ egyetlen vonalán sem vették fel az érintkezést.

A FRANCIA KÖVET IZMET INONUNAL

Ankarából jelentik: (Dunaposta.) Izmet Inonu köztársasági elnök tegnap délután kihallgatáson fogadta Masigili francia nagykövetet. A kihallgatás 45 percig tartott.

Amerika 23 köztársasága közös védekeznek a háboru veszélye ellen

Az USA teljesen azonosítja magát a délamerikai államok érdekeivel
Csak csütörtökön szavaz a kongresszus külügyi
bizottsága az embargo felfüggesztése felett

Panamából jelentik: Miután a pánamerikai kongresszus ülésén elnököt választottak, a megválasztott Garay, Panama köztársaság külügyminisztere, megköszönte a kiküldötteknek a megfeszítést, majd ismertette a jelenlegi világpolitikai helyzetet és a jelenlegi eseményeket. Garay többek között a következőket mondta:

— A népszövetségi alapokmány, a locarnoi egyezmény és a Briand—Kellog egyezmény, valamint a nemzetközi jog egyéb eszközei, amelyeket a szellem diadalaként tekinthetünk az anyagiasság felett, csak azt bizonyították be, hogy a háborúra való előkészület az egyetlen eszköz a béke megmentésére.

Az Egyesült Államok katonai ereje egész Amerika rendelkezésre áll

Ezután Summer Wallis, az Egyesült Államok kiküldöttje szólalt fel és kinyilatkoztatta az Egyesült Államok hajlandóságát, hogy pénzügyi, gazdasági és katonai hozzájárulással áll rendelkezésre azoknak a kérdéseknek megoldásánál, amelyek a földrész számára az európai háború kitöréséből keletkeznek. Megemlítette Summer Wallis, hogy a buenos-airesi értekezlet elhatározta, hogy keresni fogják a közös megállapodást az amerikai hatalmak megvédésére béke idején és Amerika népének békéjét olyan háború esetén, amely a földrészen kívül tör ki. A szónok részletesen ismertette azokat a gazdasági és pénzügyi eszközöket, amelyek az összes amerikai állam rendelkezésére bocsátott az Egyesült Államok, majd, miután elismerte, hogy az Egyesült Államok elszigetelődése csak viszonylagos lehet a jelen körülmények között.

OKULNI KELL A GYENGEK SORSÁN

Welles a következőket mondta:
— Figyelembe kell vennünk, hogy más földrészek nemzeti közül legtöbbször megváltoztatták kereskedelmi és termelési rendszereiket, amelyekből politikai törekvések és elméleti felfogások eszközt alakították. Együttműködéssel és közös határozattal Amerika elkerülheti, hogy célkitűzéseit ugyanúgy más elgondolások uralkodjanak, mint a többi földrészekben, vagy katonai szükségleteknek rendelkezésére áll. Mivel azonban jelenleg az a lényeges, hogy hatalmasok legyünk, mert sűrűn állapíthatjuk meg mi a sorsa a gyengéknek, nagy erőfeszítést kell kifejtenünk, hogy védelmi munkatervünk visszaadja a bizalmat és az egyéni kezdeményezés lendületét, valamint a

a hitet a szabad ember erejében, aminek elvi kinyilatkoztatása sérthetetlen joga az amerikai köztársaságoknak.

Ugyancsak joga az amerikai köztársaságoknak, hogy a lehetőségekhez mérten a veszélyek és a háborús visszahatásoktól megvédje ezeket az eszméket, amikor a háború néhány ezer kilométernyire tombol a vilgáresz partjaitól és amelyben Amerika nem vesz részt.

„VEGÉZNI KELL A FELFOGÁSSAL, HOGY A SZERZŐDÉSEK PAPIRRONGYOK”

Miután Welles ismételte az amerikai államok azon jogának vitathatatlan voltát, hogy a háború ellen védekezzenek, megemlítette, a párisi egyezmény megsértését és kijelentette, hogy nem lehet szó erkölcsi igazolásról egyetlen nemzetnek sem, amely feloldozza a háborút, amikor az ellentétek elsimítására békés ut is fennmaradt. A szolidaritásra és egyesülésre hívta föl Amerika népeit az USA megbízottja és hangsúlyozta, hogy ezeknek az országoknak közös elve a szabadság és közös eszméje a kereszénység, amely döntő szerepet játszott ezen országok megalapításánál. Ismételtén rámutatott Welles arra az elhatározott szándékra, hogy az USA megvédi a világrészt bármilyen fenyegetéstől, vagy erőszaktól, legyen az közvetlen, vagy közvetett.

Welles beszéde után a pánamerikai konferencia mandátum bizottság és a munkálatok összeegyeztetésével foglalkozó bizottság kiküldését határozta el. Manin Rios, Uruguay köztársaság kiküldöttje szólalt fel és hangsúlyozta, hogy Amerika nem maradhat közömbös bizonyos eseményekkel, a

A mai nehéz helyzetet a szabad és békés Amerika fiainak azt a kötelességet rója fel, hogy megvitassuk azokat a teendőket, amelyeket a sors földrésziünk számára tartogat, hogy eltávolíthassuk a veszedelmet, ami az emberiséget és a keresztény civilizációt fenyegeti. Tanácskozásunk sikeres lesz, ha erőfeszítéseink a békéhez, az igazsághoz és szabadsághoz való visszatérést eredményezi. Földrésziünk mindenkor a következő választ adta az előjogra és szuronyokra, valamint ágyúkra támaszkodó béke eszméjére:

Szent az a jog, hogy ellenállást lehet kifejteni a támadó politikájával szemben.

melyek a jelenlegi háborúk során játszódtak le és amelyeknek áldozatai gyermekek, asszonyok és öregek. Hangsúlyozta, hogy végezni kell azzal a felfogással, mintha a nemzetközi egyezmények csak papír-rongyok lennének,

majd közölte, hogy határozati javaslatot nyújtott be mindennemű idegen befolyás eltávolítására az amerikai országokból.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK JAVASLATAI

A pánamerikai értekezleten Wallis, az Egyesült Államok delegációjának vezetője ismertette az USA javaslatát az európai háborúval kapcsolatban. A javaslatok a következők:

Pittman szenátor javaslatai

Washingtonból jelentik: (Rador.) Pittman szenátor külügyi bizottságának elnöke bejelentette, hogy a kormány által beterjesztendő semlegességi törvényre vonatkozó módosítás a következőket tartalmazza:

- a) Az amerikai hajóknak nem szabad a hadviselő államok számára sem utasításokat, sem pedig árukat szállítani. A rendelt ellen vétők legmagasabb büntetése öt évi elzárás és ötvenezer dollár.
- b) A hadviselő feleknek, akik az Egyesült Államokban árukat vásárolnak kötelességük azokat birtokukba venni mielőtt elszállításukra kerülne sor.
- c) Az Egyesült Államok elnöke megállapítja a harc zónákat és megtiltja az amerikai állampolgároknak vagy hajóknak ezen zónák látogatását.
- d) A Vöröskereszt egyesületi személyzete és hajói nem tartoznak a rendelkezések alá.
- e) A hadviselő államok kormányai nem adhatják el az Egyesült Államoknak országaik értékeit.
- f) Tilos az Egyesült Államok területén alapokat gyűjteni a hadviselő államok számára.
- g) Az Egyesült Államok elnökének jogában áll különleges korlátozó intézkedéseket foganatosítani az amerikai kikötőknek a hadviselő államok tenger-alattjárói vagy kereskedelmi hajói látogatását illetően.

Roosevelt elnök azon kívánsága, hogy a hadianyag kiszállítási tilalmat fűgesszék fel benne van

Siessen

még ma előfizetni a DÉLI HÍRLAP-
ra, akkor október elsejéig

ingyen

kapja a lapot, korán reggel lakására
kikézbcsítve. Ha még ma beküldi

hozzánk

az előfizetési díjat, nyomban meg-
küldjük a lapot címére és október
elsejéig ingyen kapja!

1. Az egész földrész territoriális vízei mentesek legyenek a hadműveletektől.

2. Az északamerikai kereskedelmi tengerészet messzemenően vessék latba Észak-, Dél- és Középamerikai forgalmának fenntartására és megerősítésére.

3. Nyújtsanak pénzügyi segítséget a dél- és középamerikai államoknak a fogyasztási válság áthidalására.

Welles a továbbiakban kijelentette, hogy Amerika politikai függetlenségét csak úgy tarthatja meg, ha valamennyi országgal azonos feltételekkel folytat kereskedelmet. Nem szabad kizáró jellegű külön egyezményeket kötni. Elérkezett az idő, a mikor a 23 amerikai köztársaságnak ki kell jelentenie, hogy az Újvilág partjainak közvetlen közelében folytatandó hadműveletekkel nem engedhetik veszélyeztetni polgárainak biztonságát, vagy a törvényes kereskedelemhez való jogaikat.

a javaslatban, amely bizonyos mértékben korlátozza a köztársasági elnök diszkrecionális jogait.

CSÜTÖRTÖKÖN TÁRGYALJA A KÜLÜGYI BIZOTTSÁG A JAVASLATOT

Berlinből jelentik: A Német Távirati Irodának jelentik Washingtonból: Az Egyesült Államok külügyi bizottsága hétfőn átvette a semlegességi törvény megváltoztatására irányuló albizottsági javaslatot. A bizottság ezután Borah szenátor javaslatára a vitát csütörtökre napolta el, hogy az ellenzéknek a szavazás előtt alkalma lehessen a törvényjavaslat tanulmányozására. (Radiopress.)

HABORÚS FÉLE A SZOVJET?

Washingtonból jelentik: (Rador.) A Német Távirati Iroda a következőket jelenti: Hull külügyi államtitkár kijelentette a hírlapíróknak, hogy az Egyesült Államok kormánya megfogja vizsgálni azt a kérdést, hogy a Szovjetuniót háborús államnak tekintni, vagy sem, mert ettől függ, hogy a Szovjetunióval szemben alkalmazni fogják-e a fegyverkivételi tilalmat.

ANGLIA ÁTENGEDI HONDURAST GUATEMALÁNAK

Panamából jelentik: (Rador.) A guatemalai bizottság tagjai közölték, hogy Guatemala kormányának kifejezett kívánságára az angol kormány kész tárgyalásokat kezdeni Britt Honduras átengedéséről.

Chamberlain a Szovjet lengyelországi előnyomulásáról

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök kedden délután az alsóházban, tömött padok előtt, nagyobb beszédet mondott a nemzetközi helyzetről. A beszéd elején a haditanács második lefolyását ismertette, majd pedig arról beszélt, hogy a francia kormány képviselőinél megértéssel találkozott a szeptember tizenkettedike óta lefolyt események tekintetében. Ugyancsak egyetértének azon intézkedésekkel kapcsolatban, amelyeket a két kormány a löszertűnpótlás tényleg alkalmazott. Chamberlain miniszterelnök ezután Szovjet-Oroszországnak lengyel területre

történt bevonulására tért át. Hangoztatta, hogy a német-orszag megegyezés értelmében

az orosz csapatok demarkációs vonala Varso közelében van és így Oroszország kezébe került Galicia nagyrésze, valamint a kőolajmezők.

Az orosz hadsereg még nem szállta meg teljesen a számára kijelölt területet, amely Lengyelországnak több, mint a fele. A lengyel hadsereget hátulról és előlről egyszerre támadták meg — mondotta Chamberlain — és így természetesen, hogy nem tudott ellenállni.

Dollár és az északi valuták a zürichi tőzsde favoritjai

A skandináv államok valutái függetlenítették magukat a fonttól, 23 pontot esett a zloty — amely Zürichben eladhatatlan

Augusztus végétől, vagyis a háborús krízis kitörésétől mostanáig óriási árhullámzást állapíthatunk meg a zürichi nemzetközi valutapiac grafikonján. Ez az árhullámzás pontosan simul az eseményekhez, az árfolyamingadozás érzékelteti a diplomáciai és háborús front jelentősebb megmozdulásait. Érdekes a most lefolyt izgalmas napoknak a nemzetközi valutapiacra való mérlegét adni. Kurzusok jelzik ebben a beszámolóban, hogy a pénzvilág mint egy finom instrumentum, hogyan reagált a történelmi eseményekre.

Augusztus 25-én, amikor a háború szimptomái jelentek meg, megkezdődött a nemzetközi pénzpiacra a font lanyhulása. Ugyanekkor azok a pénzemberek, akik a londoni devizától szabadulni akartak, főleg zürichi, newyorki és kisrészt amszterdami kifizetéseket vásároltak. Amilyen mértékben gyengült a font, olyan mértékben emelkedett Zürich és Newyork a nemzetközi valutapiacokon.

Hitler szeptember elsején elhangzott beszédnek hatása alatt, vagyis amikor a német- lengyel háború kitörése már bizonyossá vált,

London és Páris lanyhulásának folyamata rohamos formában jelentkezett.

Augusztus 25-től szeptember 7-ig, tehát a krízis kezdetétől a német-angol-francia háború felfejlődéséig a newyorki és zürichi kifizetés 9—10%-os emelkedést ért el, ezzel szemben ugyanezen idő alatt a londoni és párisi deviza 10%-ot veszített el értékéből.

A mai állapot szerint a szilárdan tartott devizák (Newyork, Amszterdam) körülbelül a szeptember 7-én elért árnívón állnak meg mindig, ezzel szemben a londoni kifizetés további 5%-ot veszített, úgyhogy a zürichi devizapiacra a korábbi átlag 20 frankos árfolyammal szemben (augusztus 15-én 20,73 svájci frank volt), szeptember 19-én 16,95 svájci frankon állt, ami kb. 15%-os visszaesésnek felel meg. Ugyanilyen mértékű a párisi kifizetés ingadozása is.

Zürichben augusztus végén 20,75-tel jegyezték a londoni kifizetést. Ma 17,25 a jegyzés, de legmélyebb pontján volt már 16,20 svájci frank is. Angliában devizazárlat van, ott is igényelni kell a devizát, az angol fontot külföldi számlára csak engedéllyel lehet lefizetni, illetve fontsekket csak engedéllyel lehet kiküldeni Angliából. A hivatalos árfolyam Londonban a dollárra magasabb, mint a nemzetközi paritás, mert míg nemzetközi paritásban a font dollárárfolyama 3,70 is volt, London 4,02—4,04-es árfolyamon veszi, illetőleg adja a dollárt.

A francia frank Zürichben 11,70 körül mozgott augusztus végén. Most 9,60—9,70, legalacsonyabb kurzusa 9,50 volt.

A dollár augusztus végén 442,50-en állt Zürichben, ma 440,75 tehát kissé gyengült a svájci frankkal szemben. Ez a kurzus nem dollár gyengülést mutat, hanem inkább Zürich kisebb mértékű szilárdságát jelenti.

A holland forint augusztus végén 237,50-en állt Zürichben, ma 234,50 a kurzus, a holland forint Svájcban tehát valamivel alacsonyabban áll.

Az északi valuták szeptember elseje után erőteljesen kezdtek emelkedni Zürichben. Ez az árfolyamemelkedés akkor következett be, amikor

az északi államokban deviza szempontból függetlenítették magukat az angol fonttól.

A svéd korona augusztus végén 106,50-en állt Zürichben, most 105-ön áll. Ugyanekkor a font Stockholmban 19,40-en állt, mai kurzusa pedig 16,15. Hasonló mértékben toltódtak el az arányok a finnnek és norvégnek is.

A zloty kifizetés augusztus végén 83,50 volt Zürichben, ugyanekkor a zloty bankjegyeket csak 60 körül jegyezték.

Két nap óta azonban Zürichben teljességgel eladhatatlan egy a zloty kifizetés, mint a zloty bankjegy.

A párisi divatszalonok vidékre költöztek

Bombabiztos helyen készül az új női divat. Érdekes színek a francia fővárosból

Párisból írják: A háború teljesen átalakította Páris képét. Az óriási forgalmu, jövedelű, nagy idegenforgalmu város eltűnt. Az utcák néptelenekek. Az autóbusz nem jár. A taxik ritkák. A metro is csak néhány vonalon közlekedik. A magánautóknak nagyrészt katonatisztek ülnek. A muzik lassanként mind becsuknak. Ma már

mindössze húsz mozi játszik egész Párisban.

Az Avenue de l'Opera és a nagy Boulevardok szebbnél-szebb üzletei „mozgósítás miatt” leeresztették redőnyüket. A tulajdonosok nagyrészt bevonultak. Az üzletek egy része csak ideiglenesen zárt be, amíg a bevonult személyzet helyet újat talál.

A nagy divatszalonok vidékre tették át székhelyüket.

A nagy áruházak délután öt órakor zárnak. Mindehnyit az asszonyok váltják le a bevonult férfiakat. Minden épkézláb férfi bevonul, csak a gyerekek, betegek és aggyastyanok maradnak vissza. Az Opera teaterjén már elhelyezték a homokzsákokat. Ugyazint az új Trocadéro előtt. A város este kilenc órakor komósított. Érdekes és jellemző a párisiakra, hogy az elsőtétítés minden előzetes próba nélkül tökéletesen funkcionál.

Párisban még egyetlen egy gyakorlat sem volt

amíg minden rendben van. Az emberek tudják, hogy az előírások betartása fontos és életbevágóan szükséges és mindenki megteszi kötelességét.

A cenzura erősen működik. Az újságok elvesztették egyéni karakterüket. Négy oldalon jelennek meg és majdnem mindigükben ugyanazok a hírek vannak. A cenzura egy szállodában működik. A cenzura főnöke a nagy francia költő-diplomata: Giraudoux. A szállodát most alakítják át az információ és propaganda-szervezet központjává. Még nagyban folyik a rendezkedés. Egyrészt most szál-

litják át a Quai d'Orsay sajtóosztályának aktáit. Másrészt még mindig tart a szobák átalakítása és egyre-másra tűnnek fel a katonatisztek és az újságírók között a bóbítás szobaálynok, akik a matracokat és dunyhákat cipelik új helyükre. A folyosók tele vannak „jól informált” habitűekkel és olyanokkal, akik annak szeretnének számítani. Európa minden nyevén beszélnek itt. Feltűnően sok az olasz újságíró.

Az olaszok iránt egyébként óriási a szimpátia. Az olasz semlegességi nyilatkozatot követő napon megnyílt az Avenue de l'Opéra sarkán

az olasz garibaldisták sorozó-irodája.

Az iroda előtt reggeltől estig tömérdek jelentkező áll hosszú sorban. Közben több más sorozó-iroda is nyílt, mindazon idegenek részére, akik Franciaországról akarnak harcolni. Ezen irodák előtt is tömegek állnak.

Az általános mozgósítás láthatatlanul bonyolódott le. A franciák minden felkészülés nélkül indulnak a háborúba, de azzal a tudattal, hogy ha már nem lehet elkerülni, meg kell nyerni a háborút. A háborút itt nem akarta senki.

A háború nem népszerű. És mégis rengetegen jelentkeznek önként.

A franciák azt mondják, hogy Franciaország szabadsága forog kockán. Az a tudat, hogy Franciaország most sokkal jobban felkészült, mint 1914-ben, megnyugtatóan hat rájuk. Az emberek remélik, hogy ennek következtében a háború sokkal rövidebb ideig fog tartani. Érdekes, hogy a franciák nem a német népre heragszanak, hanem a berlini rezsimre. Viszont

Mussolini népszerűsége állandóan növekszik.

Mauré Pál

Új hidat kér Rudna és környéke

A Rudna község mellett a Temesen keresztü vezető régi fahid korhadt és immár olyan rozsan, hogy a kocsiforgalom elől hónapok előtt elzárták. Ezt a hidat nemcsak Rudna község használja, hanem más hét környéki falu is. A száraz meleg hónapok alatt a szekerek úgy segítettek magukon, hogy áthajtottak a Temes egyik sekélyebb helyére, ahol a vízmagasság mindössze egy méter. Azonban az őszi és téli időszak bekövetkeztével, amikor a Temes medrében jóval több lesz a víz, nem hajthatnak keresztül a folyón és kénytelenek lesznek vagy nagy kerülőt tenni, vagy pedig egyáltalán nem fuvarozhatnak. Az érdeket községek most azzal a kérelemmel fordulnak a vármegyei prefektúrához, hogy rudnai hidat minél előbb csináltassa meg. Ugy tudják, hogy az erre szükséges összeget föl is vették a vármegye költségvetésébe és így az új hid megépítésének nincsen akadályai.

Frits van Dougen a Tobisnak Utazás Tiltsibe című új filmjében az egyik főszerepet játssza.

A SCALA
csütörtöki slágere!
KOZÁKOK

VERA KORÉNE

CHARLES VANEL

DON — KOZAK — KÓRUS
Az idei szezon legjobb filmje!

Szerdán utoljára:

Három a kislány

SCHUBERT SZERELME

Petrovich, Paul Hörbiger, Maria Andergast

A németek és a franciák

A két hadsereg belső szervezete. A német nők is katonai szolgálatra kötelezhetők. A francia gyarmati haderő

Az alábbi adatokból hozzávetőleges képet lehet alkotni a francia és a német hadsereg szervezetiének belső felépítéséről.

Németországban

a szárazföldi, légi és tengeri hadseregeket legfőbb parancsnoka Hitler vezér és kancellár.

Ö egyesíti személyében a legfőbb katonai és polgári hatalmat a németeknél érvényesülő totális elv értelmében. Közvetlenül alája van rendelve a német hadsereg nagyvezérkara, melyeknek neve

„a katonai erők legfőbb parancsnoksága”.

Ennek élén áll Keitel tábornok, akinek birodalmi miniszteri rangja van. Ő az, aki a hadsereg különböző részei igazgatásának egységét biztosítja.

A harcoló hadsereg legfőbb parancsnoka von Brauchitsch vezérrezdes,

akinek vezérkari főnöke Halder tüzérségi tábornok.

A NÉMET KATONAI ERŐK

A német haditengerészet legfőbb parancsnoka, Raeder tengermagy, vezérkari főnöke, Schniewind ellentengernagy. A légi erők legfőbb parancsnoka Göring marsall, akinek más elfoglaltsága esetén a légi haderők tényleges vezetője, Milch vezérrezdes gyakorolja a parancsnokságot.

Közvetlenül a harcoló hadsereg legfelsőbb parancsnoksága alatt áll a német hadsereg hat kerületi parancsnoka: 1. berlini székhellyel von Book vezérrezdes, 2. Frankfurt székhellyel von Witzleben gyalogsági tábornok, 3. Drezda székhellyel Blaskowitz tábornok, 4. Lipcse székhellyel von Reichenau tüzértábornok, 5. Bécs székhellyel List gyalogsági tábornok s 6. Hannover székhellyel von Kluge tüzérségi tábornok.

A katonai szolgálat mindenkire kötelező. Háború idején minden német férfi és nő egyaránt köteles katonai szolgálatot teljesíteni.

A szolgálati idő, az aktív és a tartalékos szolgálat idejét beszámítva, a 18-ik életévtől a 45. életévig terjed. Háború idején a 45 éven belüli korosztályok a „Landsturm”-hoz tartoznak.

A rendes katonai szolgálat ideje két év.

Ezután egészen a 35-ik évig a kiszolgált katonák a tartalékos és az úgynevezett „Ersatzrezerve”-hez tartoznak. A 35-ik évtől a 45-ik évig a „Landwehr” kereteibe tartoznak a katonakötelesek.

A FRANCIA HADSEREG

Franciaországban a hadsereg, a szárazföldi, légi és tengeri haderő

legfőbb parancsnoka Gamelin tábornok,

aki egyúttal alelnöke a legfőbb haditanácsnak is, melynek elnöki tisztét Daladier miniszterelnök tölti be. Gamelin, aki jelenleg 67 éves, a világháborúban Joffre marsall vezérkari főnöke volt. Az 1931. évben nevezték ki a francia hadsereg vezérkari főnökévé, 1935-ben lett a francia szárazföldi hadsereg főparancsnoka. Mellette

a francia legfelsőbb haditanácsban résztvevő a világháborúban még két fő marsallja, Pétain és Franchet d'Espérey.

A legfelsőbb haditanács többi tagja: Georges tábornok, vezérkari főnök, Billote tábornok, Páris volt katonai parancsnoka, akit nemrég neveztek ki az egyik front-hadsereg élére, Pretelat tábornok, Héring tábornok, Strassburg katonai parancsnoka és rajtuk kívül Condé, Besson, Nogues, Colson, Blanchard, Hunziger, Garchery, Bühner és Réquin tábornokok.

Ezek a tábornokok egyúttal a hadseregosztorok vezetői is.

A francia haditengerészet élén Darlan tengernagy áll. A földközi-tengeri hajóraját Abrial tengernagy, az atlanti-óceánit Gensoul tengernagy, a közelkeleti tengeri erőket Carpentier tengernagy, a szélsőkeleti tengeri erőt Bigot vezeti.

A francia légi haderő élén Vuillemin tábornok áll, vezérkari főnöke Keller tábornok.

A francia hadsereg nagy egységei fősztásuk szerint hazai csapatokból, gyarmati csapatokból, vagy a kétféle csapatok egyesítéséből állanak.

a gyarmati csapatok

egy része már békében is Franciaországban tartózik.

Ködt. Nagyobb részük Algírban, Tuniszban, Marokkóban, a francia Egyenlítői Afrikában és a közeli Keleten állomásozik.

A szélső Keleten, Indokínában és Annamban szintén jelentős számú francia gyarmati csapatok vannak,

melyeknek keretét francia tiszték és alisztek szolgáltatják.

A rendes katonai szolgálat két éves, amit három évig a behívásra készen álló úgynvezett „disponibilité” követ.

Az elsőosztályú tartalék ideje 16 év, a második osztályú 8 év.

Hogyan fogták el Calinescu miniszterelnök merénylőit?

A stúdióban lezajlott drámai pillanatok. Ionescu aligazgató bátorsága

Bucurestiből írják. A „Románia” új részleteket közöl a Călinescu gyilkosai által a bucarestii rádió stúdiója ellen elkövetett támadásról. A lap szerint a stúdióval tett látogatás alaposan átgondolt terv szerint történt. Hogy a román leadó mégis érintetlen maradt, a gyilkosokat letartóztatták és a leadó személyezete nem esett áldozatul egy hatalmas robbanásnak, úgy ez jelentős mértékben Vasile Ionescu ügyvéd, a rádió aligazgatójának volt köszönhető.

A román rádió stúdiója a Berthelot uca 60. szám alatt házban működik. Innen a program telefonkábelen kerül Topenibe és onnan az antenna útján a levegőbe. A stúdióhoz vezető út a ház nehéz vaskapuján való bejutás után, egy keskeny, 30 méter hosszú udvaron át vezet. Az udvar másik végén két ajtó nyílik. Az egyik a rádió hivatalához vezet, a másik egy folyosóra, ahol az épület új szárnya kezdődik. Ennek az új épületnek az emeletén van a nagy stúdió terme, ahol csütörtökön délután két órákor Constantin Bobescu vezényletével a rádió zenekara játszott. A stúdióba való bejutáshoz előbb egy hallon kell áthaladni, lépcsőkön felmenni és átmenni egy termen. Csakis olyan személyek járhatják, akik a helyzettel ismerősök.

LEFEGYVERZIK AZ ŐRT

A gyilkosok akadálytalanul haladhattak át az épület vaskapuján. Az udvaron fegyveres őr áll, akin meglepetésszerűen rajtaütöttek és lefegyverezték. Egyikük az őr megfélemlítésére a levegőbe lőtt. A lövés zajára felfigyeltek a rádiónak szolgálatában levő tisztviselői, közöttük Vasile Ionescu aligazgató is, aki az emeleten levő hivatalának ablakához lépett. Közben a támadók már behatoltak az épületbe, úgy, hogy csak egyiket láthatta közülük, aki lehajolt, hogy felvegye az őr lefegyverezése közben el ejtett revolverét. Mialatt ez is átszaladt az udvaron, újabb három lövés dördült el. A stúdió új épületének bejáratánál Tăbasiu Nicolae altiszt kísérelte meg a gyilkosokat feltartóztatni. Három lövés közül egyik Tăbasiu lábát érte. A lépcsőkhöz érve, H. G. Anton asszonnyal, a leadás egyik ellenőrzőjével találtak magukat szembe. Erre is rálöttek, a golyó azonban csak surolta a tisztviselőt. Ezután behatoltak a stúdióba.

AZ ALIGAZGATÓ LÉLEKJELLENLETE

A nagy előadó teremben a 60 tagú rádió zenekar Strauss János császárkeringőjét játszotta. Egy adott pillanatban az ajtó nagy zajjal kinyílt és hat eltorzult arc, csapzott haja, kimeredt szemű egyén hatol be. Közben tartott revolverrel elhallgattatták a zenekart és egyikük a mikrofonhoz lép, hogy bejelentse a tettet. Egy másik is mondana valamit, de a leadás ellenőre már kikapcsolta időközben a mikrofont. A nyitott ajtón át vezényszavak hangzanak: *valaki egy nemlétező őrségnek ad parancsot a fegyvertöltésre. Ezután belép Vasile Ionescu aligazgató és rákiált a gyilkosokra: „Kézeket fel!”* A gyilkosság után felindultságukban a támadók

valóban azt hitték, hogy a katonai őrség van odakint, mert eldobták fegyvereiket és megadták magukat. Még arról az egy kilogramm ekzotikáról is meggyőződtek, amit nyilván azért hoztak magukkal, hogy felrobbantsák a stúdiót.

Vasile Ionescu után Clinciu és Cuscicu sofőrök léptek be a stúdióba és segítettek az aligazgatónak a támadók leszerelésében. Közben visszanyerte lélekjelenlétét a rádiózenekar is, amelynek tagjai közrefogták a gyilkosokat.

Patrasau mérnök telefonon értesítette a rendőrséget. Öt percen belül a helyszínen volt egy erőteljes csendőrkülönműny, amely a megvasalt gyilkosokat a rendőrségre kísérte. Az első között érkezett meg a helyszínére Dan Pascu hadbíró-erzedes, a második hadtest cenzurafőnöke, aki a bucarestii rádió leadását hallgatva, személyesen kívánt meggyőződni a történetekről. A két óra 5 perckor megszakadt közvetítést két óra 25 perckor folytatták. A rádió egyik speakerre az átélt izgalmaiktól remegő hangon olvasta be a külföldi eseményekről szóló távirati jelentéseket.

CORSO moziban

Még csak 2 napig látható a kedves film:

A matrózok

kedvence

a bájos kis Traudl Starkkal a főszerepben, azonkívül WOLF ALBACH RETTY RICH ROMANOVSKY Legközelebbi műsor:

EXTAZIS

A szenvedélyek filmje.
HEDY LAMARR — L. KRÁMER
a főszerepekben
Rendező: C. Machaty
Zene: dr. G. Becce
100% németül beszélő film
CSAK FELNÖTTEKNEK!

A hülsen asszony miatt meg kellett halnia a csábitónak

Surdan Petru harminnyolc éves gátaljai munkást négy hét előtt elhagyta a felesége és Don Lajos munkához költözött. A két férfi között emiatt ellenséges volt a viszony, amely most véres verekezésben robbant ki. Surdan Petru a háza előtt találkozott Don Lajossal, akit feleségére vont. A szökváltásnak Surdan Petru vetett véget azzal, hogy felkapott egy másfélméter hosszú vasdorongot és Don Lajost támadt, aki egy fa mellől kiragadott fadoronggal védekezett. A verekezés hevében Sur-

dan többször Don Lajos fejére sujtott, aki vértől borítva összerogyott. A szomszédok Dont lakására szállították, majd az orvos utasítására behozták a temesvári kórházba. Életét azonban nem sikerült megmenteni és Don Lajos a kórházba való beszállítás után meghalt. Surdan a csendőrkök őrizetbe véték és beszállították a temesvári ügyészségre. Ki hallgatása alkalmával Surdan azzal védekezett, hogy Don volt a támadó és ütéseinek nyomát még most is viseli testén.

HIREK

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésről külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésről külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Boldog álmom

J. B. Priestley, a világhírű angol regény- és drámaíró néhány év óta élénken foglalkozik az idő problémájával. Ez volt a főtárgya a „Conway-család” című darabjának is, melyet a múlt szezonban mutattak be Budapesten. A darab felforgatja az idő rendjét: a második felvonás később történik, mint a harmadik; kiderül, hogy a jövőt az egyik szereplő álmodta meg előre, s az ő álmát látta a néző a második felvonásban. Priestley most külön könyvet írt az álmot illető vizsgálódásairól, „Esz Godshillben” címmel.

— A XIX. században, — mondja Priestley — mikor a hadadás lendülete megindult, csak a szegények és tudatlanok törődtek az álmokkal. A tudós nem tudta megmérni súlyukat s nem volt helyük a gép-világában. A racionális gondolkodó elhanyagolta az éjszaka e furcsa birodalmait, melyek nyilvánvalóan nem az érzékelhető világba tartoztak. Csak a köznép — meg egy-két költő — ragaszkodott ahhoz a régi hagyományhoz, hogy az álomban nemesek furcsaság, hanem jelentőség is van, s a Főraót követve, megérették álmaikat.

Priestley szerint az álom a legmagasabb tudás, a végső igazság hordozója lehet. Az író, aki magy is nagy álmód, sohasem tudta álmait „a szunyadvány” élet üres képzéseiének” tekinteni. Számára az álom — kulcs, kulcsa nemesek belső természetüknél, hanem az élet mulhatatlanságának is. Mikor úgy látszik, hogy elveszítjük a való világot, éppen abban a pillanatban kezdünk rátalálni.

A Manchester Guardian kritikusa, Ivor Brown megjegyzi:

— Ez azt jelenti, hogy éjszakai életünket, vagy ebéd utáni szundikálásunkat a legmagasabb lelki ranggal és a metafizikai érdememmel tüntetjük ki. Az álmodozó már nem pincébe száll le, hanem toronyba mászik, melyből messzire nyílik kilátás.

— Az északi államok hajózási kérdésekről tárgyalnak Londonban. Oslóból jelentik: (Rador.) Az északi államok küldöttsége Londonba utazott, hogy a hajózási kérdéseket megbeszéljék.

— A francia munkásszövetség a kommunistákkal, ellen Párisból jelentik: (Rador.) Az általános munkásszövetség végrehajtott bizottsága óriási szótöbbséggel elfogadta azt a javaslatot, amelynek értelmében minden összekötést megszakítanak a kommunista szervezetekkel.

— Hét évi fegyháza ítélték egy hazaáruló angol újságírót. Londonból jelentik: (Rador.) A Reuter ügynökség jelentése szerint Donald Adams ötvenhat esztendő angol sportírlapíró hét évi fegyháza ítélték, mert Németország javára való kémkedéssel vádolták. A lapok szerint Adams pénzt kapott a német kémiszervezettől, hogy bizonyos titkokról felvilágosítást nyújtson és ezek között szerepel a Londont védő ballonzárlat is.

— Állampolgársági törvény Szlovákiában. Pozsonyban jelentik: Tegnap jelent meg a szlovák kormány rendelete, amely az állampolgársági jogok megszerzésére vonatkozik. A rendelet értelmében mindazok, akik 1918. október 30. óta szlovák területen illetőséggel bírnak, vagy 1939. március 14-ig jogszertű illetőséget szereztek és hat hónappal előbb benyújtott állampolgárság iránti kérelmüket jóváhagyták, szlovák állampolgárnak tekintendők. Ugyancsak szlovák állampolgárnak tekintendők azok is, akik a nemzetközi jognak megfelelően szereztek meg állampolgárságukat.

Szeptember 27
Szerda
Kozma, Adalbert,
Calistratus

keresztény életben és hitben való gyarapítása, az ifjúság oktatása, lelki gyakorlatok tartása, gyónatás és vigasztalás.

1770. szeptember 27-én született Kisfaludy Sándor költő, Nagy lírikus volt. Szerelmes versei Himfy szerelmét gyűjtőnév alatt jelenték meg. Az elsőnek címe Boldogtalan szerelem, a másodiké Bojdog szerelem. Fivére volt Kisfaludy Károlynak, a kiváló színműírónak.

1914. szeptember 27-én halt meg I. Carol király, Románia első királya. Mint fejedelem került az országba, amelynek érdekében sokat cselekedett. Az egyesült fejedelemségek függetlenségét teljes mértékben kivívta és biztosította. Uralkodása megvetette az alapját Románia későbbi fejlődésének és virágzásának.

— Hústalan napok Németországban. Berlinből jelentik: A reggeli lapok részletesen ismertetik az ételmisszerelátás ügyében újabb megjelent hatósági rendeleteket. A rendeletek egyike szabályozza a vendéglők ételapjának összeállítását. Valamennyi vendéglős köteles lesz ezentúl egy olyan ételt készíteni, amelyhez olcsón juthat a közönség. A hét két napján sem húst, sem pedig semmiféle húsműt nem szabad kiszolgálni.

— Magyarországon is korlátozták a lapok terjedelmét. Budapestről jelentik: A magyar miniszterelnök rendeletet adott ki, amely megállapítja a sajtótermékek terjedelmét. A rendelkezés értelmében a magyar sajtótermékek hetiköznapokon eddigi terjedelmüknek megfelelően, 6—10 oldalon, vasárnap pedig 12—16 oldalon jelenhetnek meg. A hétfőn megjelenő sajtótermékek oldalszáma 6.

— A Szovjet hatalmas petróleumtartálékai. Moszkvából jelentik: Hivatalos jelentés szerint a Szovjetunió petróleumtartálékai három milliárd tonnát tesznek ki, ami a világkérszet 32 százalékának felel meg.

— Próba lesötétítés Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A légvédelmi intézkedések sikere érdekében elrendelték, hogy október huszonegödikéig a lámpákat kék papírral vonják be.

— A közlekedési rendőrség érdekes kísérlete. Melbourne középpontjából utasokkal megrakott autóbussz száguldott az egyik népszerű kirándulóhely felé. Az autóbussz hatvan kilométeres sebességgel fordult be az egyik kanyarodónál, amikor egyszerre csak alig húsz méterre egy gyönyörű kékszemű, szőkehajú kislány bukkant fel a söfőr és a halálra vált utasok előtt. A vezető eszeveszetten fékezett, de a távolság — ilyen nagy sebességgel — túlságosan kicsi volt már ahhoz, hogy a kocsi meg lehessen állítani. Az utasok sikoltozása és kétségbeesett kiáltásai közepette a hatalmas autóbussz hütője éppen a szőke kislány fejét találta el. Amikor a kocsi végre megállt, az utasok kiugráltak, hogy segítséget vigyenek. Szerencsére kiderült, hogy „műbalesetről” van szó. Az autóbussz nem élő gyermeket ittott el, hanem csak egy viaszbabát, amelyet a rendőrség helyezett el a veszélyes kanyarban a könnyelmű vezető megleckéztetésére. Anyai bizonyos, hogy ez az autóbusszsofőr soha többé nem fog a megengedettnél nagyobb sebességgel befordulni olyan kanyarodónál, amelyet nem tud áttekinteni. Az ausztráliai rendőrség kísérlete a gyakorlatban titifőn bevált és most a legkülönbözőbb városok legkülönbözőbb pontjain isznak ilyen viaszbabákat állapítani.

— FELHÍVÁS ELŐFIZETŐINKHEZ. A gazdasági helyzet minden vállalatra súlyosan nehezedik. Sokszorosan éri azt a sajtó is, amelynek kiadásai megszorítottak, bevételei pedig csökkentek. Azzal a kérelemmel fordulunk a DÉLI HÍRLAP előfizetőihez, hogy előfizetési hátralékaikat szíveskedjenek haladéktalanul bekiüldeni. Ez most azért is időszerű, mert október elsejével új évnegyed közeledik. Az előfizetési hátralékokat nem tarthatja nyilván a kiadóhivatal és ezért szükségesnek tartja azok kiegyenlítését kérni. Minden szellemi és anyagi erőnkkel azon vagyunk, hogy olvasótáborunkat kielégítsük és mindenkor szolgáljuk. Kérjük, hogy az olvasók ezzel szemben munkánkat azzal méltányolják és támogassák, hogy előfizetésüket pontosan rendezzék.

— Buesu Gádon. Gád község római katolikus hívei most illék meg az évi szokásos buesüünnepélyt. Hager Miklós csávosi plébános, akinek fiókegyháza Gád, Gudemus Béla báró kastélyának egyik erre a csára átalakított termében, amelyben oltárt állítottak fel, tartotta meg az ünnepi istentiszteletet és a prédikációt. A gád magyarok és németek megtöltötték a termet és mélyszéges áhitattal hallgatták a misét.

Bánati jónévű líkőrgyári r. t. keres a szakmában jártas, kereskedelmileg képzett

főtisztviselőt

ki a vállalat technikai és kereskedelmi vezetését ellátni képes volna. Román, német és magyar nyelv írásban és szóban való teljes ismerete feltétlenül szükséges. Ajánlatok Fratii Lux S. A. hirdetőjébe, Temesvár, I., 24. Februarie-ucca 7. szám, „Líkőrgyár” jelígre küldendők

(—) Kielégítő eddig a szóbeli érettségi vizsga eredménye. A temesvári Diaconovici Loga licéumban működő bizottság előtt folytak a szóbeli érettségi vizsgák, amelyeknek eredménye eddig kielégítő. Újabb husz jelölt közül a következő tizenhat tette le sikeresen a vizsgát: Lazarescu Julian, Neumann Fülöp, Novacescu Viorel, Oravitian Mihai, Pitea Mircea, Schmidt Ottó, Vancea Stefan, Arcu Juliu, Barbuti Nicolae, Balan Horia, Bodelea Liviu, Dumitrescu Nicolae, Eliat Radu, Furtuna Joa Homescu Joan, Albu Mihai.

(—) Jobbra hajts! A temesvári rendőrség fogalmi osztálya felhívja a járművek tulajdonosait, hogy úgy a város területén, mint azon kívül mindig az uttest jobboldalán hajtsanak — az előző balfelé történik — mert ellenkező esetben büntetésben részesülnek.

(—) Magánfelek délelőtt nem jelenhetnek meg a városi hivatalokban. A városházán — mint megirtuk — új munkaidőt vezettek be, amely délelőtnyolctól egyig és délután ötöttől hét óráig tart. Magánfelek délelőtt nem jelenhetnek meg a városi hivatalban és ezért számukra a főkapu csukva van. A magánfelek csak a délutáni órákban intézhetik el hivatalos ügyeiket a különböző városi hivatalokban. Ez alól csak a városi adóhivatal és az anyakönyvi hivatal képez kivételt, amelyek a közönség számára a délelőtti órákban is nyitva állanak.

(—) Halálozások. Meghaltak: Szappanos Lajos ötvenkilenc éves munkás, Balázs Sándor huszonhárom éves, Dan Lajos harminckilenc éves, Gyenes Julián na született Fűrődök hávanhárom éves, Sange Adolf hetvenkét éves kántor, Tismonariu Elisabeta született Sagovici hetvenkilenc éves, Moasa Eudocia egy naps, Agárdi Erzsébet született Demiar hetvenkilenc éves, Fira Ecaterina született Moldovan hatvan éves, Bürgés Tódor hetvenkilenc éves állami nyugdíjas.

(—) Fiatalokrák betörőbandáját leplezték le Temesvárott. A temesvári rendőrség elfogott több fiatalkoru egyént, akikről megállapították, hogy betörőbandába tömörülve Temesvárott több lopást és betörést követtek el. A betörőbanda tagjai büntelajstromának összeállítására folyamatban van a nyomozás.

(—) Temesvári egészségügyi helyzete a főorvosi hivatal jelentése szerint kielégítő. Annak ellenére, hogy még mindig igen nagy a gyümölcsfogyasztás, sem tifusz, sem pedig vérhas nem lépett fel járványszerűen. Vérhasban szenvedő pedig egyáltalában nincsen a város területén, hastífuszos beteg pedig mindössze kilenc van, ebből is hatot vidékről hoztak a járványkórházba. A város területén ezenkívül öt vérhenyes, öt maláriás, három orbáncos és egy kanyaros beteg áll orvosi kezelés alatt.

(—) Főszolgabírói értekezlet. A vármegyei járásainak vezető főszolgabírái tegnap a vármegyei házában Popovici Virgil czerdes-prefektus elnökölte alatt értekezletet tartottak. A főszolgabírák jelentették tetteik járásaik helyzetéről és megbeszéltek a közigazgatási rendeleteket.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJJELEI SZOLGALATA:

Szerdán, szeptember 27-én a szolgáti beosztás a következő:

Az I. kerületben az Unirii téren levő Weisz gyógyszerár.

A II. kerületben a Dacilor uccában levő dr. Kovács gyógyszerár.

A III. kerületben a Porumbescu uccában levő Sárga gyógyszerár.

A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Craciun gyógyszerár.

A V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Uj-kisodán Panaioth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Mozi

MŰSOR:

Szerda, szeptember 27.

APOLLÓ: A két árva (francia film).
CAPITOL: A zöld frakk (francia film).
CORSO: A matrózok kedvence (német film).
SCALA: Három a kislány (német film).

— Augusztia főhercegnő beteg. Budapestről jelentik: Augusztia főhercegnő néhány nap óta ágyban fekvő beteg. Az orvosok több heti pihenőt írtak elő.

— Hodzsa Milán Párisba érkezett. Párisból jelentik: A Stefani ügynökség jelentése szerint Hodzsa Milán volt csehszlovák köztársasági elnök Párisba érkezett.

(—) Tüdőbetegek szanatóriuma a Bánságban. A tüdővész leküzdésére létesült szövetség a Steierdorf közelében levő Marilla-völgyben hatalmas szanatóriumot létesít tüdőbetegek gyógyítására. Több száz beteg részére lesz hely és a betegsegélyző pénztár harminc millió leiel járul hozzá az építkezéshez, aminek ellenében kétszáz beteg elhelyezésére nyer jogot.

(—) Elhunyt zongoratanárnő. Temesvár társadalmának egyik közismert tagját ragadta el a halál Hirsch Ilona zongoratanárnő ötvenhét éves korában rövid szenvedés után meghalt. Kiváló zenepedagógus volt, a bécsi zenekonzervatóriumban tökéletesítette tudását és hosszú évek során át a temesvári társadalom igen sok tagját tanította zenére. Régebben Bécsben és Temesvárott hangversenyeken is fellépett. Halálát édesanyja, Hirsch Ignác temesvári ügyvéd özvegye, továbbá fivére Hirsch Lipót dr. ügyvéd és családja gyászolja. A temetés ma, szerdán délután három órakor megy végbe a belvárosi zsidó temető halottas csarnokából.

(—) Inasokat be kell iratni a tanonciskolákba. A temesvári munkakamara közli az érdekeltekkel, hogy a törvényes rendelkezések értelmében a munkaadó köteles az inast a mesterség elméleti követelményeinek elsajátítására beírni az ipari tanfolyamra és ezzel kapcsolatban a szükséges iskolai felszerelést beszerezni. A tanfolyamon töltött időt be kell számítani az inas munkájába. Mindazok a munkaadók, akik ennek a rendelkezésnek nem tesznek eleget, ezer leitől tízezer lejig terjedő pénzbüntetéssel sújthatók. A tanoncok és tanonclányok beírása a belvárosi új tanoncotthonban naponta 8—12 és 4—6 óra között történik.

Modern 4 szobás lakás

ÚJONNAN ÉPÜLT VILÁGBAN. (BELVÁROS A RÓM. KATH. SZEMINÁRIUM KÖZELÉBEN)

november 1-re kiadó

BŐVEBBET A TÖRVÉNYSZEKI FŐIGAZGATÓNÁL II. EM. 44. AJTÓ

(—) Megszüntetett gyár munkásainak sorsa. A ruszkabányai mezőgazdasági szerszámgyár — miként jelentettük — beszüntette üzemét, mert egy év óta állandó ráfizetéssel dolgozott. Ezáltal százhusz munkás maradt munka nélkül. Erdekükben tegnap értekezlet volt Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár elnökelete alatt a munkások küldötteinek bevonásával. Megállapodtak abban, hogy a ruszkabányai munkások közül negyvenet átvesz a temesvári lánegyár, amely az üzem tulajdonosa, a többieket pedig igyekeznek bánsági és erdélyi vállalatoknál elhelyezni.

(—) Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban a következő mátkapárok kötötték házasságot: Schwartz Sándor magántisztviselő és Reiszler Lujza, Kerekcs János lakatos és Wudi Irén, Györfi Károly asztalos és Theisz Erzsébet, Zalai József munkás és Somogyi Mária.

(—) Retscher Béla dr. gyásza. Súlyos csapás érte Retscher Béla dr. temesvári orvost. Apósa, Mannherz Károly nyugalmazott homokbálványosi jegyző tegnap délelőtt hetven éves korában hirtelen meghalt. Mannherz a háború után Temesvárott telepedett le és tíz év előtt, feleségének halála után, vejéhez költözött. Teljesen visszavonultan élt és csak virágainak ápolásával foglalkozott. Tegnap reggeléhez ült, de mielőtt ezt megkezdhetné volna, szívizélhűdés vetett véget életének. Halálát gyászolja két leánya: dr. Retscher Béláné született Mannherz Emilia és Kisfaludy Lászlóné, született Mannherz Adél, két veje, unokái és nagy rokonság. Az elhunytat az erzsébetvárosi temető kápolnájában ravatalozták föl, ahonnan holnap, csütörtökön délután öt órakor helyezik örök nyugalomra.

(—) Halál a fogházban. Az ügyvédségi fogházban tegnap hirtelen meghalt Szappanos Lajos ötvenhárom éves munkás, aki vizsgálati fogságban volt. Életének szívizélhűdés vetett véget.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Moasa Eudochia, Dascan Maria, Petran Magdalena, Mettler Erzsébet, Catarina Edit.

— Tízezer vagon magyar buza érkezik Brailába. Brailai gabonaexportőrök köréből nyert információk szerint a közeli napokra mintegy 200, magyar zászló alatt közlekedő, uszály érkezését várják, amelyek görög- és olaszországi rendeltetéssel mintegy 10.000 vagon, kizárólag magyarországi gabonát hoznak a brailai kikötőbe, ahol a gabonaszállítmányt nagyobb gőzhajókra rakják át.

Marta Alexandru helytartó résztvett a miniszterelnök és belügyminiszter által tartott értekezleten

Marta Alexandru dr. királyi helytartó, aki — miként megírtuk, — a fővárosban tartózkodott, ott résztvett egy értekezleten, amelyet Argescu tábornok-miniszterelnök és Marinescu Gabriel belügyminiszter az ország tíz tartományának helytartóival tartott. A helytartók beszámoltak tartományuk állapotairól és megtárgyalták a kormány által kiadott különböző rendeleteket. A miniszterelnök ígéretet tett, hogy

a szükséges rekvirálásokat úgy hajtja végre, hogy azáltal az ország mezőgazdasági élete ne károsodjék.

A kormány gondoskodik róla, hogy a gazdáknak kellő mennyiségű vetőmag álljon rendelkezésre és hogy a mezőgazdasági területek ne maradjanak vetetlenül. Ahol szükség mutatkozik, ott az őszi szántásban és a vetésben közreműködnek majd a katonai gyakorlatra bevonultak is.

Marinescu belügyminiszter érdeklődött az iránt, hogy az egyes helytartóságok területén tervbe vett út- és hidépítések miként haladnak előre? A belügyminiszter felszólította a helytartókat, hogy ezeket a munkálatokat minél előbb végeztessék el. Megtették az intézkedéseket az utak és hidak építésé-

nek gyorsítására. A helytartók felhatalmazást kaptak arra, hogy amennyiben ezen munkálatok végzésére nem jelentkezik megbízható vállalkozók, úgy a megyék és községek az utak és hidak építését házilag végeztessék el.

Marta Alexandru dr. királyi helytartó hazatérése után nyomban úgy rendelkezett, hogy a közmunkák végzésénél ezt a miniszteri intézkedést fogadják el. Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár ezzel kapcsolatosan kijelentette, hogy a belügyminiszteri felhatalmazás valóban alkalmas arra, hogy a munkálatokat meggyorsítsa. Példának hozta fel, hogy Krassó- és Szörény megyében az utóbbi időben különböző útépitésre több árlejtest is tartottak, amelyeken egyetlen vállalkozó sem jelentkezett.

Ezeket az útépitéseket most házilag végeztetik el. Tegnapra a Radnán 1.400.000 lei költséggel tervezett új főszolgabírói székház építésére volt árlejtest kitűzve, amelyre azonban szintén nem jelentkezett senki. Ebben az ügyben Temesvárott és Aradon ugyanegy időben tartanak árlejtest és ha nem lesz elfogadható ajánlat, ezt az építést is házilag végzik majd el.

Hatalmas gyászpompával temették el a hősi halált halt Fritsch német vezérezeredest

Berlinből jelentik: (Radiopress.) A hősi halált halt Fritsch vezérezeredest kedden délelben temették el nagy gyászünnepség mellett. A gyászszerzetások sorozata az Unten den Lindenen kezdődött, ahol Göring vezértábornagy a birodalmi vezér nevében elhelyezte a ravatalra a véderő legfelsőbb parancsnokának hatalmas babérokoszorúját. Ezután a csapattestek díszmenetben kísérték át a koporsót az Invalidusok emlékművéhez. Itt Brauchitsch tábornok mondott nagy beszédet.

— A német hadsereg megrendülve mély gyászban áll — kezdte beszédét Brauchitsch tábornok, — annak a férfúnak ravatalánál, aki egyike volt a legjobbaknak, azok közül, akik a porosz-német had-

sereget vezették.

Elmondta ezután, hogy Fritsch vezérezeredest egészen fiatalon hadnagy lett és egész életét a német hadseregnek szentelte. Ismertette ezután működését, a világháborúban való részvételét, majd a lengyelországi hadjáratra utalva rámutatott arra, hogy a német hadsereget, amely lenyűgöző lelki és anyagi erővel lerohanta az ellenfelet, Fritsch képezte ki a neki adott megbízásnak megfelelően. A német népek és a német hadseregnek sohasem szabad megfeledkezni az ő nevééről. Mélyszélesen gyászolja őt mindenki, de egyben büszkeséggel tölti el a német népet az, hogy ő egyike volt ama németeknek, akik a hazáért áldozták életüket.

A külföldi állampolgárok tartózkodási engedélyeire vonatkozó kérvények benyújtási határidejét meghosszabbítják

Szeptember huszonhatodikán járt le a külföldi állampolgárok tartózkodási engedélyére vonatkozó kérvények benyújtásának határideje. Az érdekelteket vállalatok azonban, amelyeknél külföldiek dolgoznak, ezeket a kérvényeket nem terjeszthették elő, mivel a szükséges irlapok nem érkeztek meg. A Bánsági Gyárosok Szövetsége emiatt felkérte az UGIR-t,

hogy a benyújtási határidő meghosszabbítása érdekében illetékes helyen járjon el. Az UGIR most Temesvárra érkezett távirata értelmében a munkaügyi minisztérium ígéretet tett arra vonatkozólag, hogy a kérvények benyújtási határidejét meg fogja hosszabbítani.

Szombaton nagy légvédelmi gyakorlat Temesvárott és Temestorontálmegyében

A légvédelmi törvény értelmében az ország minden két és hatvan év közötti férfi és nő lakosa köteles résztvenni az előirt légvédelmi tanfolyamon. Temesvárott a légvédelmi tanfolyamok hétfőn október 2-án kezdődnek az egyes túzóltósági állomásokon. Elméleti és gyakorlati előadásokat tartanak hétfőn, kedden, szerdán, és pénteken délelőtt 10—12 és délután 4—6 óra között. A Belváros és a Mehala lakossága a belvárosi, a Gyár város lakossága a gyárvárosi, a Józsefváros és az Erzsébetváros lakossága pedig a józsefvárosi tűz-

Szombaton összeül az olasz minisztertanács

Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök elnökletével szombaton összeül az olasz minisztertanács. Jölehet, a minisztertanács napirendjén kizárólag belső természetű kérdések megvizsgálása szerepel, a minisztertanács iránt már most is élénk érdeklődés nyilvánul meg.

oltóságán hallgatja az előadásokat. Az előadásokon résztvevőkről pontos jegyzéket vezetnek és azokat, akik ezen kötelezettségüket elmulasztják 500 leitől 2000 lejig terjedő pénzbüntetéssel, valamint egy naptól egy hónapig terjedő elzárással sújtják.

A város vezetősége a légvédelmi törvénnyel kapcsolatosan elrendelte az összes padlások teljes kiürítését. A padlások faalkatrészeit vastag műszereggel kell bekenni. A tíz méternél hosszabb padlásokot közfalakkal több részre kell osztani. A ház tulajdonosnak gondoskodnia kell a villanyvezetékek biztonságáról. Kötelesek a háztulajdonosok a padlásokon öt-tíz centiméter vastagságú homokréteget fektetni, ezenkívül ládákban a padlásokon külön homokot tartani, hogy azt légi támadások esetén gyújtóbombákra lehessen borítani. A gyújtóbombák oltására nem lehet vizet használni.

Szeptember 30-án, szombaton, — mint megírtuk — Temesvárott és az egész megyében délelőtt tíz és tizenkét óra között nagy légvédelmi gyakorlat lesz. Ezenkívül október 3 és 7 között előre be nem jelentett időben többször elhangzanak majd a légvédelmi riadók,

= KÖZGAZDASÁG =

Az istállótrágya mint termelési tényező

Kultúrnövényeink a fejlődéshez szükséges tápanyagokat túlyomó részben a talajból veszik fel. A talaj felső rétegében a növényi tápanyagok különböző mennyiségben és minőségben fordulnak elő, még pedig a növények által könnyebben és nehezebben felvehető alakban. A különböző növényfajták természetüknek megfelelően más és más tápanyagot vonnak el a talajból, ezáltal földünk termő ereje is, a hiányzó tápanyagok arányában csökken akkor, ha pótlásukról nem gondoskodunk. A hiányzó tápanyagok pótlásáról az okszerű trágyázás útján gondoskodunk, amely célra az istállótrágya a legalkalmasabb, mert abban megvan mindazon tápanyag, amelyre kultúrnövényeink éheznek.

Az istállótrágya ugyan kisebb-nagyobb mértékben minden növényi tápanyagot tartalmaz, azért még sem minden esetben a legokosabb trágyaszor. Mint már említettem, a növények tápanyagszükséglete fajuk és természetük szerint különböző és sajátos. Hasonló a helyzet a talajok tápanyagkészlete terén is, amely nem minden esetben felel meg a benne termelt növényzet igényeinek. Ennélfogva megállapítható, hogy az istállótrágya, ha tartalmaz is az összes növényi tápanyagokból több-kevesebb mennyiséget, még sem tartalmazza azt mindenkor abban az arányban és a növények által felvehető alakban, miként az adott alajviszonyok és a termelő kultúrnövény sajátos igénye azt megkívánja.

A könnyebb megértés szempontjából szolgáljon itt a következő példa: Tegyük fel, hogy a talaj és a termelő kultúrnövény nagyobb mértékben kíván könnyen oldható foszforsavat, mint azt az istállótrágyával képesek volna megadni. De ha mégis az istállótrágya útján akarnák azt megtenni, úgy az a helyzet állana elő, hogy a talaj nitrogén, kálium, stb. tápanyagkészletét károsan szaporítanánk fel, ami végeredményben igen megbosszulná magát. Tény az, hogy az istállótrágyát semmiféle műtrágyával vagy keverékkel nem pótolhatjuk. Kétségtelen azonban az is, hogy a talaj tápanyagkészletének arányát sem lehet tisztán az istállótrágyával fenntartani. Tehát azt is lehet mondani, hogy a műtrágya a pótolhatatlan termelési tényező, éppen úgy mondható az is, hogy az istállótrágyával semmiféle műtrágya vagy keverék nem érhet fel. Ezek után önkéntelenül is felmerül a kérdés, amely még mindig rendezésre szorul nálunk, hogy melyik a helyes trágyázási elv? Erre a kérdésre az alábbiakban lehet válaszolni:

A talajnak állandó termőerejét csak az istállótrágya, vagy az azzal rokonhatású szerves trágya biztosíthatja. Az egyes növények speciális igényeit és a talajnak egyoldalú hiányait azonban csakis a megfelelő egyoldalú trágyafélékkel vagy azok keverékével lehet kiegyensúlyozni. Ebből az elvből kiindulva, kísérlem meg az istállótrágya szerepének az ismertetését, majd azután a műtrágyák helyes alkalmazásának követelményeit sorolom fel, amely fejtegetéseimet minden magyar gazda kísérje figyelemmel.

Az istállótrágyával nemcsak az összes tápanyagokhoz jut a földünk, hanem a benne rejlő szerves anyagok fizikai természetéből kifolyólag a talaj fizikai szerkezetét is megjavítja. Az istállótrágya tudvaleg az állatok szilárd és hig ürülékének az alommal összeérett keverékét képezi, amely főleg bomló anyagokból, televényből, humusz-ból áll. A humusz kedvezően befolyásolja a talaj fizikai sajátságait, ami abból áll, hogy a tulságosan laza szerkezetű talajt megkötí és a túlkötött agyagot pedig fellazítja. Elősegíti továbbá a talaj porhanyó, illetve morzsás szerkezetét, amely körülmény a talaj tevékenységét fokozza és ez a folyamat viszont a növények fejlődőképességét könnyíti meg. A talaj tevékenységének a nevelése a legfontosabb, mert ez a munkafolyamat biztosíthatja leginkább a talajban rejlő és a talajba fektetett tökének a védelmezését. A humuszos talaj elősegíti továbbá a nehezebben felvehető, nyers tápanyagok könnyebben felvehető, kész tápanyagokká történő átalakulási folyamatát és a talaj vízfogatóságát is.

Az istállótrágyában levő mikroorganizmusok elősegítik a talajnak hasznos baktériumokkal való beépítését is. Az istállótrágyában levő bomló szerves anyagok képezik a talajbaktériumok tápanyagát és erőforrását. Ezen szerves táplálék hiányában a legtöbb talajbaktérium életképtelen volna, mint például a nitrogénkötő, ammóniaképző stb. baktériumok. Ezek mind szerves vegyületekből merítik szubszükségletüket és energiaforrásukat. Az istállótrágya értékét mindig az állatokkal etetett takarmány,

az alájuk adott alom minősége és a trágya szakszerű kezelése szabja meg. Ha annak okszerű kezelését elhanyagoljuk, az állatok legjobb minőségű trágyája is értéktelenné válik. Az okszerű istállótrágya-kezelés célja a trágyában előforduló növényi tápanyagok megvédése, megőrzése és elraktározása.

Az okszerű trágyakezelés már az istállóban veszi kezdetét, a trágyatelepen folytatódik és végül a szántóföldeken végződik. Az okszerűen kezelt istállótrágya általában úgy hat a földben, mint a kovász a tésztaiban.

Meggyesi István

— **Árlejítés.** Temes tartomány kormányzósága október 9-én nyilvános árlejítést tart épületbe-
fejlesztési munkálatokra, mintegy 3 millió leies elő-
írányzattal.

A kereskedelmi és iparkamara cégjegyzői hivatalának eredményes munkája

A temesi cégbizottság, amely az egyes cégek működési engedélyt hivatott megadni, Dumitrescu táblai tanácselnök elnöklése alatt ülést tartott. Tíz ügy került ezuttal tárgyalásra, három esetben a döntést elhalasztották, kettőt elutasítottak, egyet visszavontak, négy cégjegyzési kérelmet pedig a bizottság teljesítette. Cégműködési engedélyt kaptak a következők: Mailát György korsmányítás Bozovics községben, Ginzkey Alfréd sör és bor nagyban való árusítása Oravicán, Czizmás Anna cukorka és gyümölcsüzlet Lugoson és Jac Eugen dohány, könyvek, újságok, nyomtatványok árusítása Aradon.

A cégműködési kérvényekkel foglalkozó ezen bizottság ezidő szerint a kereskedelmi és iparkamara palotájának második emeletén tartja üléseit és ugyanott van most a kereskedelemügyi felügyelőség hivatalos helyisége is, ahol Ilincea Iuliu felügyelő

vezetése mellett folyik a munka. Ezen helyiség me-
lett van a temesvári kereskedelmi és iparkamara
cégjegyzői hivatala, amelyet a megszaporodott mun-
kára való tekintettel a kamara első emeleti hely-
ségeiből a második emeletre megfelelően tágas és
kényelmes helyiségbe költöztettek át. A cégjegyzői
hivatalban a legalapabb munka folyik és az od-
beosztott tisztviselők a legmodernebb rendszer sze-
rint dolgoznak. Fratila Ion kamarai főtitkár az új
cégjegyzői törvény intézkedéseinek megfelelően itt
mintahivatalat valósított meg, amely sok ezer cég-
minden legrövidebb idő alatt, vagy változásait
leghitelesebben és legpontosabban dolgozza fel és
bocsátja az érdekeltek rendelkezésére. Példásképpen
az a rend és alaposág, amely a kamara cégjegyzői
hivatalában ma uralkodik és ez rendkívül fontos
szerve a közgazdasági életnek.

Csak gyéren jelentkeznek a kiskereskedők az előírt árjegyzék benyújtására

Részletesen ismertettük az új árellenőrzési tör-
vényt, amely kötelezi a kiskereskedőket, hogy az
árellenőrzés alá eső cikkeiket két példányban kiál-
lított árjegyzékbe foglalják össze és a városi ható-
sághoz nyújtsák be. A városi hatóság az árjegyzék
egyik példányát láttaozva visszazolgáltatja a kis-
kereskedőnek, aki

ezt a példányt az üzletében feltűnő helyen ki-
függesszteni köteles.

A kiskereskedő ezenfelül tíz naponként, vagyis min-
den hónap tizedik, huszadik és harmincadik napján
ugyancsak két példányban helyzetjelentést köteles
a várossal közölni az ellenőrzés alá eső cikkek ár-
hullámzásáról, nevezetesen arról, hogy ezeket a
cikkeket milyen áron szerezte be és milyen áron
adta el. Ezen bejelentéseknek az elmulasztása, vagy
az árjegyzék kifüggesztésének az elhanyagolása az

első esetben 3000—5000 leig terjedő pénzbüntetést
von maga után, ismétlés esetében pedig 6000—10.000
leig szabható pénzbírság és ezenfelül 1—15 nap el-
zárás a büntetés.

Temesvári város gazdasági hivatala

az első ilyen árjegyzék benyújtására ezen hét
végéig adott határidőt

és hozzávetőleges számítás szerint városunkban kö-
rülbelül 500—600 jegyzéknek kellene ezen idő alatt
a városhoz beérkeznie. Irtesülésünk szerint azonban
eddig igen kevés jegyzék érkezett a benyújtást el-
vállaló szakszervezetekhez tagjaik részéről. Erre való
tekintettel szükségesnek tartjuk az érdekelte keres-
kedők figyelmét felhívni a törvény intézkedéseire
és utalni arra, hogy az előírt kötelezettségeknek
minden körülmények között tegyenek eleget.

Kevesebb fát és petróleumot vesz át Magyarország

1940 június 30-ig marad érvényben a román-magyar gazdasági szerződés.
Nem állapítottak meg kontingentált árumennyiségeket

A román-magyar árucsereforgalmi és gazdasági
tárgyalások Budapesten nyertek szeptember hó
14-én befejezést és az új gazdasági egyezmény
szeptember 20-án lépett életbe s jövő évi jun. hó 30-
ig marad érvényben. Az új gazdasági megállapodás
minden részletében igazodott a Kárpátaljaival meg-
nagyobbított Magyarország gazdasági követelmé-
nyeivel. A tárgyalások két irányban hoztak lényeg-
es változást, amennyiben a faellátás terén bizo-
nyos fafajták épp a Kárpátalja visszatérte révén
fedti a belső szükségletet és így kisebb lesz romániai
Magyarország felé irányuló faimportunk, míg a
nyersolaj termékeknél a lipsei olajforrások nagy-
részben Magyarország nyersolajszükségletét fede-
zik, ugyhogy ezen a téren is lényegesen kisebb im-
portszükségletük. Ezek szem előtt tartásával kö-

tötték meg az új árucsereforgalmi szerződést, ahol
100:70 arányban történik a szállítás, amely kules
eddig is érvényben volt. Leglényegesebb a román-
magyar gazdasági szerződésben, hogy Magyaror-
szág semminemű kontingentális kvantitatív kötelező
megállapodást a román árukra, avagy a magyar
exportra vonatkozólag nem vállalt. Ugyanakkor
megalakították és reorganizálták az állandó ma-
gyar-román vegyesbizottságot, amelynek hatáskör-
ét kiterjesztették, módosították összetételét, hogy
a jövőben már ez a vegyesbizottság előre gondos-
kodjon mindazon zavaró momentumok elhárításá-
ról, amelyek eddig kiséletették a normális gazdasági
szerződés megkötését. A tárgyalások mindvé-
gig barátságos szellemben folytak és mindkét fél
megelégedésére értek véget.

Bizományi üzletek nél az átadási ár számlázandó,

a detallár csak akkor, ha az a bizományosnak elő van írva

Vitás kérdés volt eddig, hogy abban az esetben, ha árukat úgy adtak bizományi eladásra át, hogy csak az átadási árat kötötték ki, amellyel a bizományos a bizományba adónak elszámolni tartozik, a detall eladási ár ellenében a bizományos eladó szabad rendelkezésére maradt, s az átadási ár és a kicsinyben eladási ár közötti különbözet a bizományos haszna volt, vajjon ilyen esetekben is a tényleges detail eladási ár számlázandó-e és ez után az összeg után fizetendő-e számla és a repülőbélyeg, vagy csak a tényleges átadási ár után? A pénzügyi hatóságok eddig a végleges eladási ár után számították a bélyegilletéket. Panaszok folytán a pénzügyminiszter felülvizsgálta a kérdést és a törvény rendelkezéseinek azt a kötelező értelmezését adta,

hogy ha az áruk fix áron adatnak át a bizományosnak és az eladásnál elért többlet az ő haszna, akkor az átadási ár a bélyegzés alapja. Ellenben, ha a bizományosnak elő van írva a detall eladási ár és a haszna csak jutalék az elért összeg után, akkor a ténylegesen meghatározott detail eladási ár alapján rovandók le a számlabélyegek. A forgalmi adó alá eső áruknál az átadáskor az áru egy alacsonyabb összeggel menvén ki a raktárból, a forgalmi adót ő ez után számítva fizeti be, amikor azonban a bizományos magasabb áron eladja, akkor a különbözet után is esedékes lesz az adó és ezt a gyáros a bizományos speciális regisztere alapján köteles befizetni, akár őt illeti a többlet, akár a bizományos.

== Régebben kényszereregyezséget kért kereskedő ellen nem lehet csódot nyitni. Az előző kényszereregyezési törvény értelmében a kényszereregyezési kérvény elintézéséig a kereskedő ellen csőd nem volt nyitható. Miután a moratóriumtörvény a kényszereregyezési eljárást megszüntette, átmeneti intézkedést tett a folyamatban levő kényszereregyezési ügyekre nézve és pedig azt, hogy ezekben az adós a felajánlott kvótát 60 százalékra tartozik felemleni. T. Revici bucuerești kereskedő kényszereregyezési kérelmét a törvényszék elutasította és ez a táblához fellebbezett. Ekkor lépett életbe az új törvény. Az egyik hitelező, Societate Activ, kérte a csőd megnyitását, előadva, hogy miután az adós ajánlatát 60 százalékra nem javította fel, kérelme nem felel meg a törvényes kellékeknek és így nem létezőnek tekintendő. Ezzel az állásponttal szemben az iflói törvényszék I. tagozata a hitelező csódot nyitási kérelmét elutasította azzal az indoklással, hogy a moratóriumtörvénynek nem lehetett visszamenő hatálya az életbeletéti idején jogerősen el nem döntött kényszereregyezési kérelmekre.

== Háborus kockázati díj az életbiztosítóknál. A Biztosítási Felügyeleti Hivatal a belföldi biztosító intézetek vezetőinek bevonásával tanulmányi tárgyává tette az életbiztosítási szerződésekből foglalt háborus kockázat feltételeit. A megbeszéléseken arra törekednek, hogy olyan pótdíjat állapítsanak meg, amely mellett a biztosító intézetek háboru esetére a kockázatot az összes biztosítottakkal szemben elvállalják. A felvett tervek megvitatására bizottságot küldenek ki.

== Óriási mértékben emelkedett a román hajózás forgalma. Constantából jelentik: A tengeri hajózás során óriási fellendülés észlelhető. Szeptember első napjaiban a földközítengeri hajózás mennyiségűre emelkedett, az Atlanti óceán felé irányuló szállítmányok megszorozódtak. A biztosítási díj a Földközi tenger felé irányuló árukra három százalékos, az Atlanti óceán felé irányuló árukra hét és fél százalékos tesz ki. A gabonatözsden is nagy emelkedések észlelhetők. Nagyszabású üzleteket kötöttek azonnali szállításra.

== Szünetelnek a bucuerești tözsdén a devizaközfések. Az új devizatörvény alkalmazása végett miniszteri utasítást várnak és annak vétele után az engedéllyel bíró bankok össze fognak ülni, hogy a gyakorlati kivitel megállapítsák. Isemertes, hogy az új törvény szerint a jövőben minden devizaiiglyelet a tözsdén kell megkötni. A tözsdé hites ügynökei Bucuereştiben úgy határoztak, hogy addig nem vállalnak megbízást, amíg a végrehajtási utasítás meg nem kapják. Annak megjelenése után a tözsdé titkársága egybehívja a tözsdéalkuzsokat.

== Október 1-től adhatók be a behozatali kérvények. Megirtuk, hogy rendeletétörvénnyel a nemzetgazdasági minisztérium kebelén új devizahivatalt állítottak fel és ennek megfelelően külkereskedelmi rendszerünket átszervezték. Emiatt a Külkereskedelmet Irányító Igazgatóság felhívja az érdekelteket, hogy az átszervezés ideje alatt — szeptember 25—30-ika között — nem veszik át a negyediki évnegyedre szóló behozatali kéreéseket és ezek a kéreések ily módon október 1-től adhatók be.

Németország ujjáépítő munkát kezdett a lengyel területeken

Az a gyorsaság, amely a német csapatok lengyelországi előrenyomulását jelképezi, ugyanolyan mértékben mutatkozik a német csapatokat követő gazdasági élet ujjáépítésében, az utaknak, hidaknak és vasutvonalaknak a kijavításában, melyeket a visszavonuló lengyel csapatok használhatatlanná tettek. Ez az ujjáépítés nemcsak katonai okokból történik, hanem hogy a civil-lakosságnak a normális munka és életlehetőségét biztosítsák. Ehhez a munkához a német Reichsarbeitsdienst, a birodalmi posta és vasut hatalmas építőosztagait rendelték ki. A Reichsarbeitsdienst osztagai nyomon követik a pionirokat és a megromlott közlekedési vonalakat javítják ki. Ezeknek a csapatoknak a feladatához tartozik a pionirok által eszközölt munkáknak a megerősítése és a közlekedési akadályoknak az eltávolítása.

A birodalmi posta építőosztagai folytatják a katonai híradó csapatok munkáját a megszállt területeken. Főfeladatuk a megromlott telefon és távírvonalak kijavítása és helyreállítása. A birodalmi vasutak által kirendelt csoportok az elpusztított vasutvonalak teljes rendbehozásán fáradoznak, melyeknek egyrészt a pionircsapatok szűkszerűen helyreállították.

Ezekon kívül német részről óriási erőfeszítéseket tesznek, hogy a gazdasági élet a legrövidebb időn belül a normális keretekben mozogjon. Erre a célra a német munkaügyi minisztérium teljes apparátusát mozgósították. Mivel Lengyelország iparvidékei, többek között Kelet-Felsőszilézia bányavidéke teljes épségben került német kézre, mindent megtesznek, hogy a gazdasági élet zavartalan folytatása és az üzemek továbbfejlesztése az egész vonalon biztosítva legyen.

== A bányási gabonapiac helyzete továbbra is esdesen. A piaci árak a következők: Búza 75 kilós 430 lei, tengeri 430 lei, korpá 320 lei, új zab 380 lei, muharmag 400 lei, tökmag 950 lei, káposztarepce 820 lei, lencse 600—700 lei, új takarmányárpa 350 lei, tavaszi árpa 430 lei, lóheremag 210—220 lei, lucernamag 300 lei százkilónként.

(=) Vidéki malom felévszázados jubileuma. A dennai Lamoth-malom, amelyet 1839. szeptemberében Lamoth Sándor és Bachmann Ferenc alapított, most érte meg fennállásának felszázados fordulóját. Bachmann Sándor 1908-ban a cégből kivált és anyagi részesedését Lamoth Károly vette át, aki ma szeniora a cégnek. A dennai Lamoth-malom a bányási közgazdasági életnek mindig egyik tisztességes tényezője volt.

A DZSUNGEL

TITKA

A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Írta: K. D.

Lilyan a szobájában ült egy halom párnán és egy selyem zsebkendőn dolgozott. Nem határozott állal és nem is valami különös élvezettel kezimunkázott, de örült annak, hogy valamivel foglalkozhatik és így legalább egyidőre távol tarthatja magától a gondolatait. Érezte, hogy ez nem mehet így tovább, mert előbb-utóbb a józanságát veszíti el, ha állandóan csak arra koncentrálnak töprengő gondolatjai: Mi lesz és hogy lesz??

De hiába kezimunkázott, ez sem hozta meg nyugalomát. Csakhamar lelékte kezei közül a zsebkendőt, felemelkedett helyéről, ideges lépésekkel rőtta végig a szobáját és szinte reszketve a tehetetlenség-től állott meg ablaka előtt. Két karjával megragadta az aranyárcsot, tüzelő homlokát odafeszítette a hided érnek és úgy töprengött ki az éjszakába.

Miért, miért is kellett mindennek megtörténnie?

Miért éppen ő járt így és miért neki kell végigszenvedni ezt a keserves sorsot? És ha már megtörtént ez a fatális véletlen, amely őt ebbe a kritikus helyzetbe sodorta, hát miért nem sietnek a segítségére, miért nem nyomoztatnak, kutatnak utána a szülei, miért nem jön Ronald?

Hirtelen összereszent.

Megérezte, hogy valaki félrehajította a szobájába vezető szövetfüggönyt és beépett. Gyorsan visszafordult, egy fiatal rabszolganő állt a küszöbön, összefonott kezekkel a mellén, alázatos testtartással.

Lilyan bosszankodva, hogyan zavarják, tett feléje egy lépést.

— Mit akarsz? — kérdezte tőle ideges türelmetlenséggel.

— Nagy urunk, Balami radzsája kéri a fehér királynődet, kegyeskedjél átöltözni ebbe a ruhába, amit magammal hoztam és veled elfogyasztani a vacsorát. Szívesen látja, mert egyetmás szeretne megbeszélni is.

— Megbeszélést velem? — csodálkozott el Lilyan — és hogy öltözzem át? Vajjon mit jelent ez megint?

Azonnal és határozottan nemet akart mondani, de az utolsó pillanatban más jutott az eszébe. A revolver. Hogy ezzel talán kényszeríteni fogja tudni arra, amire a multkor nem sikerült. Így talán sikerülni fog kicsikarni tőle egy esküt, mert jól tudta, hogy esküjét minden indus szentnek tartja és nem szegné meg soha semmi körülmények között sem. Rövid habozás után tehát igenlőleg válaszolt.

— Tedd le a ruhát oda a párnákra és mondd meg uradnak, teljesíteni fogom óhajítását.

A kis rabszolganő letette a ruhát, földig lehajolt és nesztelenül surrant ki az ajtón.

Lilyan még egy percig gondolkozva maradt a helyén, azután a párnákhoz ment, hogy megnézze a radzsától küldött ruhát. Selyem fátolba volt burkolva, amelyből kihámozta és ekkor csodálkozó, halk kiáltás tört elő önkéntelenül belőle.

A ruha nem indiai vagy török selymekből és fátolokból összekombinált, valamint drágakövekkel kirakott ruha volt, hanem rendes európai estélyi ruha, még hozzá gyönyörű darab, a francia divatművészet egyik remeke, amely igen előkelő és szalonból kerülhetett ki. Nehéz fekete selyemből készült, csaknem sima, testhez álló szabás, mély kivágással, a hozzávaló finom és izléses fémerneműgarnitúrával.

Maga Lilyan is elismerte, hogy mesterdarab fekküdt a kezei között és kellemes meglepetést érzett, pedig otthon is mindig pompásnál pompásabb ruhái voltak. Hiszen olyan rígen nem volt rajta egy megszokott otthoni ruhadarab és ilyennek még a látása is valóságos élvezetet okozott neki, jól esett a szemének. Az őso meglepetésen tulesen azonban ismét a szokott, töprengő mellékgondolatok rohanták meg. Mi is lehet ezzel ismét a radzsá célja? Milyen terveket forgat újabb agyában? Mit akar, mit gondol így elérhetni? Vagy csak kétszeresen akarja ilyenformán éreztetni a hatalmát és a megszokott otthoni ruhában akarja megkínözni és megalázní? Vagy talán másért küldte ezeket a ruhákat, valami egészen másért?

De hát akkor miért, vajjon miért is?...

Ezer és ezer gondolat kergetőzött agyában, de ezek közül a legerősebb volt az, amelyen szinte uralkodott az állandó szorongás, hogy őreá ismét va-

lamilyen új veszély, új megpróbáltatás vár. Ellen-szegüljön esetleg a parancsnak? Ne vegye fel a küldött ruhát? Az első pillanatban belátta, hogy ez csak nevelés és gyerekes dac volna tőle és semmitsem használna, legfeljebb még jobban maga ellen ingerelné a radzsát. Azonkívül egy igen kedves, aszszonyos, nőies örömet is érzett, hogy egy új ruhát felpróbálhat. Egy új ruhában lehetni, egy új ruhában tetszeleghetni — saját magának. Különösen olyan ruhában, amelytől már majdnem teljesen el is szokott, amelyben pedig otthonosanabban érezte magát és amely hazájára emlékeztette. Vétközni kezdett tehát, hogy minél hamarabb magára vehesse az új ruhát és eleget tehesen a radzsá meghívásának, illetve parancsának. Csak selyem ingét hagyta magán a régi ruhából. A selyemharisnyákat valóságos élvezettel húzta magára és hosszasan elnézegette a tükörben formás lábait. Amikor teljesen fel öltözve, kipirult arcával ismét végignézett magán, nem fojtatót el egy kellemes mosoly, amely arcán önkéntelenül megjelent. Szép volt, csodálatosan szép és szépségtől még csak fokozta a remek ruha, amelyet mintha csak rászabtak volna és amely egy ránc, egy gyűrődés nélkül simul tökéletes természetére.

Alighogy elkészült, ismét megmozdultak ajtaján a függöny redői. A kis rabszolganő jött vissza megkérdezni, hogy készen van-e már, miközben arcára ült a csodálkozás és a gyönyörűség, amellyel Lilyan szépségét és üdeségét megcsodálta.

— Uram kéret, ha már készen vagy... — rebegte határtalan tisztelettel és bámulattal, ujra meg ujra végigsiklatva csodálkozó tekintetét a gyönyörű leányon.

Lilyan még egy futó pillantást vetett magára a tükörben. Szép volt, olyan csodaszép, mint még soha és végtelenül jókedvűen meglegedett lett volna, ha a fény mellett nem kísértett volna állandóan az árnyék, ha nem jutott volna eszébe minduntalan a szomorú valóság: mindez egy vén nőcsábító kedvére és parancsára történik így.

— Menjünk! — mondotta a rabszolganőhöz fordulva, miután a kis revolvert észrevétlenül a ruhájára rejtette, ami egyszerre visszaadta ömbizalmát és szilárd, elhatározott léptekkel követte a rabszolganőt a szobából ki a hosszú és remek faragású díszítésű folyosóra keresztül.

(Folytatjuk)

SPORT

Befejezéshez közelednek az országos teniszbajnokságok küzdelmei

Az országos teniszbajnokságok küzdelmei a döntőig jutottak. Részletes eredmények:

Férfi egyes I. osztály: A középdöntőkben: Erős — Simonis 6:1, 6:1, Schmidt — Benedek Horst 6:4, 6:4, Bădin — Pusztay 6:1, 6:3, Tanasescu — Botez 6:2, 6:0. Az elődöntőben Tanasescu Erőssel, Schmidt pedig Bădinnal játszik. Női egyes I. oszt.: Berezky — Canella 6:0, 6:0, Gerliczy — Unanian 4:6, 6:4, 6:4, Wertheimné — Baátné 6:3, 6:3, Poppemé — Lichter 6:4, 6:0. Az elődöntők: Berezky — Gerliczy 6:4, 6:3, Wertheimné — Poppemé 6:2, 6:4. A döntőben Berezky — Wertheimné. Férfipáros I. oszt.: Az elődöntők: Erős, Réthy — Bădin I., Bădin II. 6:4, 11:9, 6:0, Tanasescu, Schmidt — Pusztay, Benedek Horst 6:1, 1:6, 6:2, 6:3. A győztesek a döntőbe kerültek. Férfi egyes II. oszt.: M. Viziru — Albon 6:0, 6:2, Dolha — Fringhian 6:2, 6:2, G. Viziru — Simonis 6:1, 7:5. Női egyes ifjúsági: Gerliczy Illy — Pascali 6:1, 6:1. A döntőbe Gerliczy Illy és De Georgi kerültek.

Az ifjúsági női egyesét Gerliczy Illy nyerte meg, aki a döntőben 6:0, 6:1 arányban győzte le De Georgit. Az ifjúsági férfi egyes és a másodosztályú férfi egyes döntőjébe a két Viziru-testvér került. A többi döntőt ma játsszák le.

A svéd-norvég atlétikai viadalok eredményei

Szombaton és vasárnap rendezték meg a Svédország-Norvégia atlétikai viadalt, melyet a svédok 118:85 pontarányban nyertek meg. A versenyen nagyszerű eredmények születtek meg, köztük a rúdugrásban 427 cm-el új Európa-rekord is. Részletes eredmények:

100 m.: Tranberg norvég 10.5 mp. 2. Andersen norvég 10.7 mp. 200 m.: 1. Tranberg norvég 21.7 mp. 400 m.: 1. Fornell svéd 49.1 mp., 2. Daniesson svéd 49.5 mp. 1500 m.: 1. Andersen svéd 3 perc 54 mp., 2. Jansson svéd 3 perc 55.4 mp. 5000 m.: 1. Hellstroen svéd 14 p. 47.8 mp., 2. Nilsson svéd 14 p. 48.4 mp. 10.000 m.: 1. Tillman svéd 30 perc 37.6 mp. Svéd rekord. 110 méteres gát: 1. H. Lidman svéd 14.4 mp. 400 méteres gát: 1. Hohwang norvég 55.3 mp. Súlylökés: 1. Thorensen norvég 15 méter 54 cm., norvég rekord. Diszkoszvetés: 1. Soerlie norvég 50 m. 63 cm., 2. Berg svéd 48 méter 81 cm. Gerelydobás: 1. Atterwall svéd 67 m. 07 cm. Kalapácsvetés: 1. Waingard 49 m. 47 cm. Magasugrás: 1. Persson svéd 197 cm., 2. Oedmark svéd 190 cm. Távolugrás: 1. Stenquist svéd 736 cm. Hármasmugrás: 1. Hareslung norvég 15 m. 04 cm. Rúdugrás: 1. Kaas norvég 427 cm. Európarekord. 4×100 m.: 1. Svédország 41.4 mp., 2. Norvégia 41.6 mp. 4×400 m.: 1. Svédország 3 perc 18.4 mp., 2. Norvégia 3 perc 21.2 mp.

Agrárkódást szenvedett Jekelfalussy György magyar olimpikon. Szombaton délelőtt súlyos balcsípővel szenvedett vitéz Jekelfalussy György, magyar olimpiai kardbajnok, aki — mint ismeretes, — százasdi rangban szolgált a hadseregben. Százada-

val Fóth község közelében gyakorlatozott, közlése megbokrosodott, a világbajnok a földre zuhant és bár nagy fájdalomt érezte, ismét lovára ült, de végül a gyakorlómezőn maradt. Délben azonban a lapota hirtelen rosszabba fordult, ugryhogy eszébe jutott, leteljenül terült el. Rendkívül súlyos állapotban autósok szállították be Jekelfalussyt a budapesti katonai kórházba, ahol megállapították, hogy súlyos agyrázkódást és belső sérüléseket szenvedett. Allapota az első jelentések szerint komoly aggodalomra okot ad.

Atlétikai verseny Budapesten. A magyar válogatott labdarugóérkőzés félidejében a legjobb magyar hosszútávfutó mérte össze a németek egyik legjobb futójával Eitelrel, azonban csak negyedik tudott lenni. 5000 m. sikfutás: 1. Szabó Miklós 14 p. 54.2 mp. 2. Csaplár 14 p. 55.2 mp. 3. Németh 14 p. 55.4 mp. 4. Eitel német 14 p. 55.6 mp. 5. Szilágyi. 6. Kelen. 7. Eper. Az ország szél befolyásolta az eredményt. A BBTE atlétikai versenyen az 1000 m. sikfutásban Harsányi 2 perc 33.6 mp. 400 m. gát: 1. Polgár 55.6 mp. Diszkoszvetés: 1. Kulitz 48.90 m. Hármasmugrás: Dusznai 14.05 m. A MAC női atlétikai versenyen: 100 m. sikfutás: Ipolyi-Keller 13 mp. A magasugrás: Fehér 141 cm. Távolugrás: Lédermayer 510 cm.

Rádió

SZERDA, SZEPTEMBER 27.

Bucuresti. 12: Időjelzés. 12.03: Hangverseny. 12: Időjelzés, sportközlemények. 13.05: A hangverseny folytatása. 13.40: Hanglemek. 14: Látványosságok. 14.10: Hírek. 14.30: Hanglemek. 15.10: Időszéri közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Művészeti krónika. 19.17: Hanglemek. 20: Felolvasás. 20.15: Énekszámok. 20.40: A rádiózenekar hangversenye. 22: Sport-hírek. 22.25: Táncclemek. 22.35: Zongorahangverseny. 23: Hírek. 23.15: Éttermi zene. 23.45: Hírek francia, német és olasz nyelven.

Budapest I. Torna, hírek, közlemények, hanglemek. 11: Hírek. 11.15: Gyermekdélután. 11.45: Felolvasás. 13.10: Cigányzene. 14.30: Hanglemek. 15.30: Hírek. 17.15: Diákfelőra. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.15: Házasodik a család. Csevegés. 18.40: Beszélgetés. 19.45: A kunok. Előadás. 20.15: Hírek. 20.25: Takács Jenő zongorázik. 20.55: Egy nyár Finnországban. Utóírás. 21.25: A Rádió Szalózenekara. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Hanglemek. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Cigányzene.

Budapest II. 20.30: Olasz nyelvoktatás. 21: Hírek. 21.20: Tasnádi László dr. magyar nótákat zongorázik.

rázik. 21.45: Franco tábornok. Előadás. 22.10: Spanyol művek hanglemezzel. 22.35: Időjárásjelentés. 22.40: Táncclemek.

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 28.

Bucuresti. 12: Időjelzés. 12.03: Hanglemek. 12: Időjelzés és sportközlemények. 13.05: A rádiózenekar. 14: Látványosságok és művészeti hírek. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Időszéri közlemények. 19: Időjelzés és időjárásjelentés. 19.02: Kulturális aktualitások. 19.17: Hanglemek. 20: Felolvasás. 20.15: Énekszámok. 20.35: Hanglemek. 22: Sport-hírek. 22.25: Táncclemek. 23: Hírek. 23.15: Hanglemek. 23.45: Hírek francia és angol nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, közlemények, hanglemek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: villamosművek vezetékjoga. Előadás. 13.10: Szalózene. 13.40: Hírek. 14.30: Melles Béla-zenekar. 15.30: Hírek. 17.15: Időjelzés, időjárásjelentés. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.15: Hangverseny zongorakísérettel. 18.40: Hangképek a makiói munkatáborból. Hangfelvétel. 19.10: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.25: Szólószéri tanácsadó. 20.40: Hunyad vára. Hangjáték öt részben. 22.40: Hírek. 23: Cigányzene. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.05: Szalózene.

Budapest II. 19.45: Angol nyelvoktatás. 20.25: Hanglemek. 21: Hírek. 21.20: Kasits Ilona énekes zongorakísérettel. 21.45: Hanglemek. 22.50: Időjárásjelentés.

DÉLI HIRLAP

Bucurestiben minden ulágkioszkban **kapható**

Kérje a DÉLI HIRLAPOT

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskereső, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és házasság közzétehető, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz a kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Brătiuanu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata Lăhovari IV. kerület: March-trafik, Piata Küttl. — Nőgrádv-trafik. (Corse mellett) — Schmidt-trafik Piata Dragalina 6. Telefon 45—06. — Vittek-trafik Bul. Carol 54. — Galgoczy-trafik Strada Brătianu 15/a. Telefon: 45—13.

Állást keres

Komoly nő munkaerő irodai gyakorlati pénztárnoknő, vagy más bizalmi állást keres. Szíves megkereséseket kérem „Szerény igényű” jellege alatt a kiadóba. 1443

Mosást vasalást házakban, lelkiismeretesen vállal tiszta asszony (úgyiszintén otthoni mosást is) Kovács, III. Vilhelm Mühle-u. 10. 1243

Lakas

Bütorozott szoba fürdőszobahasználattal, esetleg teljes ellátással azonnali kiadó. IV., Str. Mircea Voda 8. 1039

A TEMESVARI BANK épületben (P. Brătianu).

modern **3 szobás lakás** november 1-ére kiadó. Bővebbet a Temesvári Bank házközvetőségénél.

Az európai

„Quo vadis Europa” a legaktualisabb könyv, a háború okairól, a világ fegyverkezéséről és Európa jövőjéről. Orich Viktor műve ma a legérdekesebb politikai és történelmi tanulmány. 1504

Néhány házhely a Niemetz-kertben (III. kerület) megkapható. Tehermentes átírás biztosítva. Alföldi Géza dr. I., Str. Lonovics 8. 1337

Férfi télikabát vasszürke kifogástalan állapotban jutányos áron eladó. IV. Str. Bolinteanu 14. ajtó 3. 2045

Minele de cărbuni: Mehadia S. A. ajánlja ünnepnap megajátó Uranium-tartalmú tenezen és palamentes **prima minőségű barna szenét** mindennemű ipari központi és házi fűtési célokra. Eladási iroda: Timisoara, III., str. Odobescu 50.

Szép akar lenni?

Használjon KULKA-féle látomjelzést, bilitom-tejszappant és látompuvert, három színben. Kapható kizárólag a **Városi gyógyszerárban** a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületben I., Piata I. C. Brătianu.